

Standardi Ndërkombëtar i Kontabilitetit 39

Instrumentet Financiarë: Njohja dhe Matja

1 [Fshirë]

Objekti

- 2 Kjo SNRF do të aplikohet nga të gjitha njësitë ekonomike për të gjithë instrumentet financiare, përveç:
- (a) këto interesa në filiale, pjesëmarrje apo sipërmarrje të përbashkëta që janë kontabilizuar në përputhje me SNRF 10 *Pasqyrat financiare të konsoliduara*, SNK 27 *Pasqyra financiare individuale* ose SNK 28 *Investimet në pjesëmarrjet dhe në sipërmarrjet e përbashkëta*. Megjithatë, njësia ekonomike do ta zbatojë këtë standard në rastin e një interesi në një filial, pjesëmarrje ose sipërmarrje të përbashkët që në përputhje me SNK 27, ose SNK 28 ose kontabilizohet sipas këtij standardi. Njësitë ekonomike duhet të aplikojnë gjithashtu këtë standart për të gjithë dekorativët mbi një interes në një filial, pjesëmarrje ose sipërmarrje të përbashkët përveç rastit kur këta derivativë plotësojnë përkufizimin e një instrumenti të kapitalit sipas SNK 32 *Instrumentet financiare: Paraqitja*.
 - (b) të drejtat dhe detyrimet për qiratë për të cilat zbatohet SNK 17 *Qiratë*. Megjithatë:
 - (i) llogaritë e arkëtueshme të qerasë të njohura nga qiradhënësi janë subjekt i provizioneve të çregjistrimit të SNRF9 *Instrumentet financiare* dhe provizioneve të zhvlerësimit të këtij Standardi;
 - (ii) llogaritë e pagueshme të qerasë financiare të njohura nga qiramarrësi janë subjekt i provizioneve të çregjistrimit të SNRF 9; dhe
 - (iii) derivativët që janë të përfshirë në qiratë janë subjekt i provizioneve të derivativëve të përfshirë të SNRF 9.
 - (c) të drejtat dhe detyrimet e të punësuarve sipas skemave të përfitimit të punonjësve, për të cilat zbatohet SNK 19 *Përfitimet e Punonjësve*.
 - (d) Instrumenteve financiarë të emetuar nga njësia ekonomike, të cilat plotësojnë përkufizimin e një instrumenti të kapitalit të vet të dhënë në SNK 32 (përfshirë opsionet dhe garancitë) ose që kërkohen të klasifikohen si një instrument i kapitalit të vet në përputhje me paragrafët 16A dhe 16B ose paragrafët 16C dhe 16D të SNK 32. Megjithatë, mbajtësi i një instrumenti të tillë të kapitalit të vet do të zbatojë këtë Standard për këto instrumente, përveç rasteve kur plotësohet kërkesa përjashtimore e dhënë në pikën (a) më sipër,
 - (e) të drejtat dhe detyrimet që rrjedhin nga (i) një kontratë sigurimi siç theksohet në SNRF 4 *Kontratat e Sigurimeve*, përveç të drejtave dhe detyrimeve të lëshuesit që rrjedhin nga një kontratë sigurimi që plotëson përcaktimin si një kontratë garancie financiare në Shtojcën A të SNRF 9 *Instrumente financiare*, ose (ii) një kontratë që është brenda objektit të SNRF 4 për shkak se ajo ka një tipar të pjesëmarrjes së lirë. Megjithatë, ky Standard zbatohet për një derivativ që është i përfshirë në një kontratë brenda objektit të SNRF 4 në qoftë se derivativi nuk është në vetvete një kontratë brenda objektit të SNRF 4. Sidoqoftë, nëse lëshuesi i kontratave të garancisë financiare ka pohuar më parë në mënyrë të qartë se i sheh këto kontrata si kontrata sigurimi dhe ka përdorur kontabilitetin e zbatueshëm për kontratat e sigurimit, lëshuesi mund të zgjedhë të zbatojë ose këtë Standard ose SNRF 4 për kontrata të tilla të garancisë financiare (shih paragrafin UZ4 dhe UZ4A). Lëshuesi mund të bëjë zgjedhjen kontratë për kontratë, por zgjedhja për secilën kontratë është e pakthyeshme.
 - (f) [fshirë]
 - (g) çdo kontratë forward midis një blerësi dhe një aksionmbajtësi shitës për të blerë ose shitur në një blerje që do të rezultojë në një kombinim biznesi në datë blerje të mëvonshme. Termi kontratë forward nuk duhet të tejkalojë një periudhë të arsyeshme që normalisht do ishte e domosdoshme për të marrë çdo aprovim të kërkuar dhe të kompletohet transaksioni.
 - (h) angazhimet për hua përveç atyre angazhimeve për hua të cilësuar në paragrafin 4. Një lëshues i angazhimeve për hua do të zbatojë SNK 37 *Provizionet, Pasivet dhe Aktivet e*

kushtëzuara për angazhimet për hua që nuk janë brenda qëllimit të këtij Standardi. Megjithatë, të gjitha angazhimet për hua janë subjekt i provizioneve të mosnjohjes të këtij Standardi.

- (i) instrumentet financiare, kontratat dhe detyrimet e transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione për të cilat zbatohet SNRF 2 *Pagesa të bazuara në aksione*, me përjashtim të kontratave që janë brenda objektit të paragrafit 5-7 të këtij Standardi, për të cilin zbatohet ky Standard.
- (j) të drejtat e njësisë ekonomike për pagesa për rimbursim të shpenzimeve që kërkohen të bëhen për të shlyer një pasiv që njihet si një provizion në përputhje me SNK 37, ose për të cilin, në një periudhë më të hershme, është njohur një provizion në përputhje me SNK 37.

3 [Fshirë]

4 **Angazhimet për hua të mëposhtme janë brenda objektit të këtij Standardi:**

- (a) angazhimet për hua që njësia ekonomike i përcakton si pasiv financiar me vlerën e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes (shih paragrafin 4.2.2 të SNRF 9). Një njësi ekonomike që ka një praktikë të mëparshme të shitjes së aktiveve që rrjedhin nga angazhimet e saj për hua pak kohë pas fillimit duhet të zbatojë këtë Standard për të gjitha angazhimet për hua në të njëjtën klasë.
- (b) angazhimet për hua që mund të shlyhen neto në mjete monetare ose duke livruar apo duke emetuar një tjetër instrument financiar. Këto angazhime për hua quhen derivativë. Një angazhim për hua nuk konsiderohet si hua që shlyhet neto vetëm sepse huaja paguhet në këste (p.sh. një hua hipotekare për ndërtesë që paguhet në këste sipas shkallës së përfundimit të ndërtesës).
- (c) angazhimet për të siguruar një hua me normë interesi më të ulët se ajo e tregut (shih paragrafin 4.2.1 të SNRF 9).

5 **Ky Standard duhet të zbatohet për ato kontrata për të blerë ose për të shitur një element jo financiar që mund të shlyhet neto me mjete monetare ose instrument financiar tjetër, ose duke këmbyer instrumentet financiarë, sikur kontratat të ishin instrumenta financiarë, me përjashtim të kontratave të përfunduara dhe që vazhdojnë të mbahen për qëllimin e marrjes ose dhënies së një elementi jo financiar në përputhje me kërkesat e blerjes, shitjes ose përdorimit të pritshme të njësisë ekonomike.**

6 Ka disa mënyra sipas të cilave mund të shlyhet neto një kontratë për të blerë ose për të shitur një element jo financiar me mjete monetare ose instrument financiar tjetër ose duke këmbyer instrumentet financiarë. Këto përfshijnë:

- (a) kur kushtet e kontratës lejojnë secilën palë t'a shlyejnë atë neto me mjete monetare ose instrument financiar tjetër ose duke këmbyer instrumentet financiarë;
- (b) kur aftësia për të shlyer neto me mjete monetare ose instrument financiar tjetër, ose duke këmbyer instrumentet financiarë, nuk është shprehur në mënyrë eksplicite në kushtet e kontratës, por njësia ekonomike e ka në praktikën e vet që të shlyejë kontratat e ngjashme neto me mjete monetare ose instrument financiar tjetër, ose duke këmbyer instrumentet financiarë (qoftë me kundërparti, duke përfunduar kontrata kompensimi ose qoftë duke shitur kontratën përpara ushtrimit ose parashkrimit të saj);
- (c) kur, për kontrata të ngjashme, njësia ekonomike ka një praktikë të vetën për marrjen e aktivitet kryesor dhe shitjen e tij brenda një periudhe të shkurtër mbas marrjes për qëllimin e gjenerimit të një fitimi nga luhatjet afatshkurtra në çmim ose marzhin e ndërmjetësit; dhe
- (d) kur elementi jo financiar që është subjekt i kontratës është menjëherë i konvertueshëm në mjete monetare.

Kur një kontratë për të cilën zbatohet (b) ose (c) nuk përfundohet për qëllimin e marrjes ose dhënies së elementit jo financiar në përputhje me kërkesat e blerjes, shitjes ose përdorimit të pritshme të njësisë ekonomike dhe, si pasojë, ajo është brenda objektit të këtij Standardi. Kontratat e tjera për të cilat zbatohet paragrafi 5 vlerësohen për të përcaktuar nëse ato janë përfunduar dhe vazhdojnë të mbahen për qëllimin e marrjes ose dhënies së elementit jo financiar në përputhje me kërkesat e blerjes, shitjes ose përdorimit të pritshme të njësisë ekonomike dhe për këtë arsye, nëse ato janë apo jo brenda objektit të këtij Standardi.

7 Një opsion me shkrim për të blerë ose për të shitur një element jo financiar që mund të shlyhet neto me mjete monetare ose instrument financiar tjetër, ose duke këmbyer instrumentet financiarë, në përputhje me paragrafin 6(a) ose (d) është brenda objektit të këtij Standardi. Një kontratë e tillë nuk mund të përfundohet për qëllimin e marrjes ose dhënies së elementit jo financiar në përputhje me kërkesat e blerjes, shitjes ose përdorimit të pritshme të njësisë ekonomike.

Përkufizimet

8 Termat e përkufizuara në SNRF 9 dhe SNK 32 janë përdorur në këtë Standard me kuptimet e specifikuara në Shtojcën A të SNRF 9 dhe paragrafin 11 të SNK 32. SNRF 9 dhe SNK 32 përkufizojnë termat e mëposhtme:

- çregjistrimi
- derivativ
- instrument i kapitalit neto
- vlera e drejtë
- aktiv financiar
- kontratë e garancisë financiare
- instrument financiar
- pasiv financiar

dhe sigurojnë udhëzimet për zbatimin e këtyre përkufizimeve.

9 Përkufizimet e termave të mëposhtme janë dhënë në këtë standard sipas këtyre kuptimeve specifike:

Përkufizimi në lidhje me njohjen dhe matjen

Kostoja e amortizuar e një aktivi financiar ose pasivi financiar është vlera me të cilën aktivi financiar ose pasivi financiar matet në njohjen fillestare minus shlyerjet e principalit, plus ose minus amortizimin e akumuluar të ndonjë difference mes shumës fillestare dhe shumës në maturim, duke përdorur metodën e interesit efektiv, dhe minus çdo zvogëlim (të drejtpërdrejtë ose nëpërmjet përdorimit të një llogarie të zbritjes) për shkak të zhvlerësimit ose pamundësisë së arkëtimit.

Metoda e interesit efektiv është një metodë e llogaritjes së kostos së amortizuar të një aktivi financiar ose një detyrimi financiar (ose një grup aktivesh ose detyrimesh financiare) dhe e shpërndarjes së të ardhurave të interesit ose shpenzimeve të interesit përgjatë periudhës së rëndësishme.

Norma e interesit efektiv është norma që i skanton saktësisht pagesat ose arkëtimet e mjeteve monetare të ardhshme përgjatë jetës së pritshme të instrumentit financiar, ose, kur është e përshtatshme, një periudhe më të shkurtër, vlerës kontabël të aktivit financiar ose detyrimit financiar. Kur llogarit normën e interesit efektiv, një njësi duhet të vlerësojë flukset e mjeteve monetare duke marrë parasysh të gjitha termat kontraktuale të instrumentit financiar (psh parapagimi, opsione të blerjes dhe opsione të ngjashme) dhe duke ditur humbjet e kredisë që kanë ndodhur, por ajo nuk duhet të marrë parasysh humbje të ardhshme të mundshme të kredisë që nuk kanë ndodhur akoma. Llogaritja përfshin të gjitha shumat e paguara ose të marra midis palëve të kontratës që janë pjesë integrale e normës së interesit efektiv (shih SNK 18 *Të ardhurat*), si dhe të gjitha primet ose zbritjet e tjera. Kjo presupozon që flukset e mjeteve monetare dhe jeta e pritshme e një grupi instrumentesh financiarë të ngjashëm mund të çmohen me besueshmëri. Megjithatë, në raste të rralla, kur nuk është e mundur të çmohen në mënyrë të besueshme flukset e mjeteve monetare ose jeta e pritshme e një instrumenti financiar (ose grupi instrumentesh financiarë), njësia ekonomike do të përdorë flukset kontraktuale të mjeteve monetare gjatë afatit të plotë kontraktual të instrumentit financiar (ose grupi instrumentesh financiarë).

Kostot e transaksioneve janë kostot shtesë që lidhen në mënyrë të drejtpërdrejtë me blerjen, emetimin ose likuidimin e një aktivi financiar ose pasivi financiar (shih shtojcën A paragrafi UZ13). Një kosto shtesë është ajo kosto e cila nuk ndodh nëse nuk kryhet blerja, emetimi ose likuidimi i instrumentit financiar.

Përkufizimet në lidhje me kontabilitetin mbrojtës

Një marrëveshje detyruese për shkëmbimin e një sasive të caktuar burimesh me një çmim të caktuar në një datë apo data të caktuara në të ardhmen.

Një transaksion parashikues është një transaksion i paangazhuar, por që parashikohet të realizohet në të ardhmen.

Instrument mbrojtës është një derivativ i përcaktuar ose (për mbrojtjen vetëm nga rreziku i ndryshimeve në kurset e këmbimit të monedhës) një aktiv financiar joderivativ, ose një pasiv

financiar joderivativ, vlera e drejtë e të cilit ose flukset e mjeteve monetare të tij pritet të kompensojnë ndryshimet në vlerën e drejtë ose flukset e mjeteve monetare të zërit të mbrojtur të përcaktuar (paragrafët 72–77 dhe paragrafët UZ94– UZ97 në shtojcën A shtjellojnë përkufizimin e një instrumenti mbrojtës).

Një *zë mbrojtës* është një aktiv, pasiv, angazhim i përcaktuar, transaksion parashikues me një probabilitet të lartë ose investimi neto në një njësi ekonomike të huaj që (a) e ekspozon njësinë ndaj rrezikut të ndryshimeve në vlerën e drejtë ose flukset e ardhshme të mjeteve monetare dhe (b) është përcaktuar që të jetë mbrojtës (paragrafët 78–84 dhe paragrafët UZ98–UZ101 në shtojcën A shtjellojnë përkufizimin e zërave të mbrojtur)

Efektiviteti i një mbrojtjeje është shkalla në të cilën ndryshimet në vlerën e drejtë ose rrjedhën e parave të zërit të mbrojtur që i atribuohen rrezikut të mbrojtur kompensohen nga ndryshimet në vlerën e drejtë ose rrjedhën e parave të instrumentit mbrojtës. (shiko Shtojca A paragrafi UZ105–UZ113).

10–

57

[Fshirë]

Zhvlerësimi dhe mos arkëtueshmëria e aktiveve financiare të matura me koston e amortizuar

58 Një njësi ekonomike do të vlerësojë në fund të çdo periudhe raportimi nëse ka ndonjë të evidencë objektive që një aktiv financiar ose grup aktivesh financiare të matura me koston e amortizuar është zhvlerësuar. Në qoftë se ekziston ndonjë e dhënë e tillë, njësi ekonomike duhet të zbatojë paragrafin 63 për të përcaktuar shumën për çdo humbje nga zhvlerësimi.

59 Një aktiv financiar ose një grup aktivesh financiare zhvlerësohen dhe do të njihen humbjet nga zhvlerësimi nëse, dhe vetëm nëse, evidencë objektive zhvlerësimi si rezultat i një ose më tepër ngjarjeve që kanë ndodhur pas njohjes fillestare të aktivit (një —rast humbjeje) dhe që ky rast humbjeje (ose rastet) ka një ndikim në flukset e ardhshme të mjeteve monetare të një aktivit financiar ose grupi aktivesh financiare që mund të çmohen në mënyrë të besueshme. Ndonjëherë është e pamundur të identifikohet një ngjarje e vetme, e shkëputur, që ka shkaktuar zhvlerësimin. Më saktë, zhvlerësimi mund të jetë shkaktuar nga ndikimi i kombinuar i një sërë ngjarjesh. Humbjet e pritshme si rezultat i ngjarjeve të ardhshme, pavarësisht sesa janë të mundshme, nuk njihen si të tilla. Evidenca objektive që një aktiv financiar ose një grup aktivesh financiare janë zhvlerësuar përfshin të dhënat vëzhguese që vijnë nga vëmendja e mbajtësit të aktivit për ngjarjet vijuese të humbjeve:

- (a) vështirësi financiare domethënëse të emetuesit ose detyruesit.
- (b) një shkelje kontrate, si mospagesë ose kriminalitet në pagesat e interesit ose të principalit.
- (c) kreditori, për arsye ekonomike ose ligjore që lidhen me vështirësinë financiare të debitorit, i jep debitorit një koncesion që kreditori nuk do ta merrte në kushte të tjera.
- (d) është bërë e mundshme që debitori do të hyjë në falimentim ose riorganizime të tjera financiare.
- (e) zhdukja e një tregu aktiv për aktivin financiar për shkak të vështirësive financiare; ose ose
- (f) të dhënat vëzhguese tregojnë që ka patur një rënie e matshme në flukset e ardhshme të vlerësuar të mjeteve monetare nga një grup aktivesh financiare që nga njohja fillestare e këtyre aktiveve, megjithëse rënia nuk mund të identifikohet ende në aktive financiare individuale brenda grupit, të tilla si kushte ekonomike të dëmshme kombëtare ose lokale ose ndryshime të dëmshme në kushtet e industrisë.
 - (i) ndryshimet e pavolitshme në statusin e pagesave të huamarrësve në grup (p.sh. një shtim i pagesave të vonuara ose një shtim i huamarrësve me kartë kredie të cilët kanë arritur kufirin e tyre të kredisë dhe paguajnë shuma minimale mujore); ose
 - (ii) kushtet ekonomike kombëtare dhe rajonale që lidhen me mungesat në aktivet në grup (p.sh. një rritje në normën e papunësisë në rajonin gjeografik të huamarrësit, një ulje e çmimeve të pasurive të paluajtshme për hipotekim në zonën përkatëse, një ulje e çmimeve të naftës për aktivet e dhëna hua prodhuesve të naftës, ose ndryshimet e pafavorshme në kushtet e industrisë që prekin huamarrësit në grup).

60 Zhdukja e një tregu aktiv për shkak se instrumentet financiare të një njësie ekonomike nuk tregtohen më publikisht nuk përbën një evidencë zhvlerësimi. Një ulje e normës së kredisë së një njësie ekonomike, në vetvete nuk përbën një evidencë zhvlerësimi, ndonëse mund të konsiderohet si e tillë kur merret parasysh edhe një informacion tjetër i disponueshëm. Një ulje në vlerën e drejtë të një aktivit financiar nën koston e tij

ose koston e amortizuar nuk përbën patjetër evidencë zhvlerësimi (për shembull, një ulje në vlerën e drejtë të një investimi në instrumenta borxhi që vjen nga rritja e normës së interesit pa rrezik).

- 61 [Fshirë]
- 62 Në disa raste, të dhënat e mbikëqyrura që duhen për të çmuar shumën e humbjes nga zhvlerësimi i një aktivi financiar mund të jenë të kufizuara ose nuk kanë lidhje plotësisht me rrethanat aktuale. Për shembull, siç është rasti kur huamarrësi është në vështirësi financiare dhe ka shumë pak të dhëna historike të disponueshme në lidhje me huamarrës të ngjashëm. Në të tilla raste, një njësi ekonomike përdor eksperiencën e saj për të çmuar shumën e humbjes nga zhvlerësimi. Po kështu, njësi ekonomike në sajë të përvojës së saj gjykon për rregullimin e të dhënave për një grup aktivesh financiare për të reflektuar rrethanat aktuale (shih paragrafin UZ89). Përdorimi i vlerësimeve të arsyeshme është një pjesë thelbësore për përgatitjen e pasqyrave financiare dhe nuk dëmton besueshmërinë e tyre.
- 63 **Nëse ka të dhëna objektive që ka ndodhur një humbje nga zhvlerësimi nga aktivet financiare të matura me koston e amortizuar, shuma e humbjes matet si diferenca midis vlerës kontabël të aktivit dhe vlerës aktuale të flukseve të mjeteve monetare të ardhshme të vlerësuar (me përjashtim të të humbjeve të kredisë që nuk kanë ndodhur), të skontuara me normën origjinale të interesit efektiv të aktivit financiar në njohjen fillestare). Vlera kontabël e aktivit do të zvogëlohet ose në mënyrë direkte ose përmes përdorimit të një llogarie të zbritjes. Shuma e humbjes do të njihet në fitim ose humbje.**
- 64 Së pari, njësi ekonomike shikon nëse ekziston një evidencë objektive e zhvlerësimit veç e veç për aktivet financiare të cilat janë individualisht të rëndësishme, dhe individualisht ose në mënyrë kolektive për aktivet financiare të cilat nuk janë të rëndësishme individualisht (shih paragrafin 59). Në qoftë se njësi ekonomike gjykon se nuk ekziston një evidencë objektive e zhvlerësimit për një aktiv financiar të vlerësuar individualisht, qoftë i rëndësishëm ose jo, atëherë ajo e përfshin aktivin në një grup aktivesh financiare që kanë karakteristika të ngjashme të rrezikut të kredisë dhe i vlerëson në mënyrë kolektive për zhvlerësimin e tyre. Aktivet që janë vlerësuar individualisht për zhvlerësim dhe për të cilat është njohur ose vazhdon të njihet humbja nga zhvlerësimi nuk përfshihen në vlerësimin në mënyrë kolektive të zhvlerësimit.
- 65 **Nëse, në një periudhë pasuese, shuma e humbjes nga zhvlerësimi bie dhe rënia mund të lidhet objektivisht me një ngjarje që ka ndodhur pasi ishte njohur zhvlerësimi (si një përmirësim në vlerësimin e kreditit të debitorit), njësi duhet të anulojë humbjen nga zhvlerësimi të njohur më parë ose direkt ose duke rregulluar një llogari zbritjeje. Anullimi nuk duhet të bëjë që vlera kontabël neto e aktivit financiar të tejkalojë koston e amortizuar që do të kishte patur ai sikur të mos ishte njohur zhvlerësimi në datën e anulimit. Shuma e humbjes do të njihet në fitim ose humbje.**
- 66–
70 [Fshirë]

Mbrojta

- 71 **Në qoftë se ka një marrëdhënie mbrojtëse midis një instrumenti mbrojtës dhe një zëri të mbrojtur, si përshkruhet në paragrafët 85–88 dhe paragrafët UZ102–UZ104 të shtojcës A, trajtimi kontabël i fitimit ose i humbjes nga instrumenti mbrojtës dhe i zërit të mbrojtur do të përshkruhet në paragrafët 89–102.**

instrument mbulues

Instrumentet kualifikues

- 72 Ky standard nuk kufizon rrethanat në të cilat një derivativ mund të përcaktohet si një instrument mbrojtës nëse plotësohen kushtet në paragrafin 88, me përjashtim të disa opsioneve të shkruara (shih paragrafin UZ94 në shtojcën A). Një aktiv financiar i matur me koston e amortizuar mund të përcaktohet si një instrument mbulues në një mbrojtje nga rreziku i kursit të këmbimit.
- 73 Për qëllime të kontabilitetit mbrojtës, vetëm kontratat me një palë të jashtme për njësinë raportuese (d.m.th. një palë e jashtme për grupin ose njësinë ekonomike individuale për të cilin raportohet) mund të përcaktohen si instrumente mbulues. Ndonëse njësi ekonomike të veçanta brenda një grupi të konsoliduar ose divizione brenda një njësie ekonomike mund të hyjnë në marrëdhënie mbrojtëse me njësi të tjera brenda grupit ose divizione brenda njësisë, këto transaksioneve ndërmjet grupit eliminohen në konsolidim. Prandaj, të tilla transaksione mbrojtëse nuk kualifikohen për kontabilitetin mbrojtës në pasqyrat financiare të konsoliduara të grupit. Megjithatë, ato mund të kualifikohen për kontabilitetin mbrojtës në pasqyrat

financiare individuale ose të veçanta të njësive ekonomike individuale brenda grupit ose në raportimin segmentar me kusht që ato janë të jashtme për njësinë ekonomike individuale ose segmentin që raportohet.

Përcaktimi i instrumenteve mbulues

- 74 Zakonisht, ka një matje të vetme të vlerës së drejtë për një instrument mbrojtës në tërësinë e tij dhe faktorët që shkaktojnë ndryshimet në vlerën e drejtë janë të bashkë varur. Kështu, njësia ekonomike përcakton një marrëdhënie mbrojtjeje për një instrument mbrojtës në tërësinë e tij. Përfshirjet e vetme të lejuara janë:
- (a) ndarja e vlerës së perceptuar dhe vlerës në kohë të një kontrate opsioni dhe përcaktimi si instrument mbulues vetëm ndryshimi në vlerën e perceptuar të një opsioni dhe jo ndryshimi në vlerën në kohë të tij; dhe
 - (b) ndarja e elementit të interesit dhe e çmimit të çastit (spot) të një kontrate të ardhshme.
- Këto përfshirje lejohen sepse vlera e perceptuar e opsionit dhe primi i një kontrate të ardhshme në përgjithësi mund të maten në mënyrë të veçantë. Një strategji mbrojtëse dinamike që vlerëson si vlerën e perceptuar, ashtu dhe vlerën në kohë të një kontrate opsioni mund të kualifikohet për kontabilitetin mbrojtës.
- 75 një pjesë e instrumentit të plotë mbulues, si për shembull 50 për qind e vlerës nominale, mund të përcaktohet si instrument mbulues në një marrëdhënie mbrojtëse. Megjithatë, një marrëdhënie mbrojtëse mund të mos përcaktohet vetëm për një pjesë të periudhës kohore gjatë të cilës instrumenti mbrojtës mbetet i pashlyer.
- 76 Një instrument mbrojtës i vetëm mund të përcaktohet për mbrojtje ndaj më tepër se një lloj rreziku me kusht që (a) rreziqet e mbrojtur mund të identifikohen qartë (b) efektiviteti i mbrojtjes mund të demonstrohet; dhe (c) është e mundur të bëhet një përcaktim specifik i instrumentit mbrojtës dhe i gjendjeve të ndryshme të rrezikut.
- 77 Dy ose më shumë derivativë ose proporcione të tyre, (në rastin e mbrojtjes nga rreziku i monedhës, dy ose më shumë joderivativë ose proporcione të tyre, ose një kombinim të derivativëve dhe joderivativëve ose proporcioneve të tyre), mund të shihen në kombinim dhe të përcaktohen së bashku si një instrument mbrojtës, duke përfshirë edhe rastet kur rreziqet që lindin nga disa derivativë kompensojnë ata që lindin nga të tjerë derivativë. Megjithatë, kufijtë e investimit me interes ose instrumente të tjerë derivativë, që kombinojnë një opsion të shkruar me një opsion blerjeje nuk kualifikohen si instrument mbrojtës në qoftë se është, në fakt, një opsion i shkruar neto (për të cilin merret një prim neto). Në mënyrë të ngjashme, dy ose më tepër instrumenta (ose proporcione të tyre) mund të përcaktohen si instrumenta mbrojtës vetëm në qoftë se asnjë prej tyre nuk është një opsion i shkruar ose një opsion i shkruar neto.

Zërat e mbrojtur

Kualifikimi i zërave

- 78 Një zë i mbrojtur mund të jetë një aktiv ose pasiv i njohur, një angazhim i përcaktuar i panjohur, një transaksion parashikues me probabilitet të lartë ose një investim neto në një njësi ekonomike të huaj. Zëri i mbrojtur mund të jetë (a) një aktiv i vetëm, një pasiv, një angazhim i përcaktuar, një transaksion parashikues me probabilitet të lartë ose një investim neto në një njësi ekonomike të huaj, (b) një grup aktive, pasive, angazhimesh të përcaktuara, transaksionesh parashikuese me probabilitet të lartë ose investimesh neto në njësi ekonomike të huaja, me karakteristikë të njëjta rreziku ose (c) në një portofol mbrojtës nga rreziku i normës së interesit, vetëm një pjesë e portofolit të aktiveve financiare ose pasiveve financiare që ndajnë rrezikun nga i cili janë të mbrojtur.
- 79 [Fshirë]
- 80 Për qëllime të kontabilitetit mbrojtës, vetëm aktivet, pasivet, angazhimet e përcaktuara ose transaksionet që parashikohen me një probabilitet të lartë të cilat përfshijnë një palë të jashtme për njësinë ekonomike mund të përcaktohen si zëra të mbrojtur. Ai vazhdon që kontabiliteti mbrojtës mund të aplikohet për transaksione midis njësive ekonomike brenda të njëjtit grup vetëm në pasqyrat financiare individuale të atyre njësive ekonomike dhe jo në pasqyrat financiare të konsoliduara të grupit, me përjashtim të pasqyrave financiare të konsoliduara të një njësie ekonomike investuese, siç përcaktohet në SNRF 10, ku transaksionet midis një njësie ekonomike investuese dhe filialeve të saj të matura me vlerën e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes nuk do të eliminohen në pasqyrat financiare të konsoliduara. Si një përjashtim, rreziku nga monedha e huaj e zërit monetar të ndër grupit (për shembull, një llogari e pagueshme/arkëtueshme ndërmjet dy filialeve) mund të kualifikohet si një element i mbrojtur në pasqyrat financiare të konsoliduara nëse rezulton në një

ekspozim të fitimit neto apo humbjes nga kursi i këmbimit të monedhave të huaja që nuk eliminohet plotësisht në konsolidim në përputhje me SNK 21 *Efektet e ndryshimit në kurset e këmbimit*. Në përputhje me SNK 21, fitimi dhe humbja nga kursi i këmbimit të monedhave të huaja në zërat monetarë të ndërgrupit nuk eliminohen plotësisht në konsolidim kur zëri monetar i ndërgrupit është krijuar ndërmjet dy njësive ekonomike brenda grupit që kanë monedha funksionale të ndryshme. Si rrjedhojë, rreziku i valutës së huaj në një transaksion ndërgrupi të parashikueshëm me probabilitet të lartë mund të kualifikohet si një element i mbrojtur në pasqyrat financiare të konsoliduara me kusht që transaksioni të jetë shprehur në një monedhë të ndryshme nga monedha funksionale e njësisë ekonomike që ka kryer këtë transaksion dhe rreziku nga valuta e huaj do të ketë ndikim në fitimin ose humbjen e konsoliduar.

Përcaktimi i zërave financiarë si zëra të mbrojtur

- 81 Në qoftë se një zë i mbrojtur është një aktiv financiar ose pasiv financiar, ai mund të jetë një zë i mbrojtur ndaj rreziqeve, i shoqëruar vetëm me një pjesë të flukseve të mjeteve monetare ose vlerën e drejtë (të tillë si një ose më tepër flukse të mjeteve monetare kontraktuale të përzgjedhura ose pjesë të tyre, ose një përqindje e vlerës së drejtë) me kusht që mund të matet efektiviteti. Për shembull, një pjesë e identifikueshme dhe e matshme në mënyrë të veçantë e ekspozimit ndaj rrezikut të normës së interesit të një aktivi që mbart interes ose pasivi që mbart interes mund të përcaktohet si një rrezik i mbrojtur (i tillë si elementi i normës së interesit pa rrezik ose normës së interesit bazë në ekspozimin total ndaj rrezikut të normës së interesit të një instrumenti financiar të mbrojtur).
- 81A Në mbrojtjen me vlerën e drejtë nga ekspozimi ndaj normës së interesit të një portofoli aktivesh financiare ose pasivesh financiare (dhe vetëm në një mbrojtje të tillë), pjesa e mbrojtur mund të përcaktohet në termat e vlerës së një monedhe (p.sh. në vlerën e dollarit, euros, paund ose rand) sesa si aktiv individual (ose detyrim). Ndonëse portofoli mundet, për qëllime të drejtimit të rrezikut, të përfshijë aktive dhe pasive, vlera e përcaktuar është vlera e aktiveve ose e detyrimeve. Përcaktimi i vlerës neto duke përfshirë aktivet dhe detyrimet nuk lejohet. Njësia ekonomike mund të mbrojë një pjesë të rrezikut të normës së interesit shoqëruar me këtë vlerë të përcaktuar. Për shembull, në rastin e mbrojtjes së një portofoli që përmban aktive të parapagueshme, njësia ekonomike mund të mbrojë ndryshimin në vlerën e drejtë, që është i lidhur drejtpërdrejt me një ndryshim në normën e interesit të mbrojtur, në bazë të të dhënave të pritshme të rivlerësimit, sesa në ato kontraktuale. Kur pjesa e mbrojtur bazohet në të dhënat e pritshme të rivlerësimit, efekti që kanë ndryshimet e normës së interesit të mbrojtur në këto të dhëna do të përfshihet kur të përcaktohet ndryshimi në vlerën e drejtë të zërit të mbrojtur. Rrjedhimisht, në qoftë se një portofol që përmban zëra të parapagueshëm është i mbrojtur me një derivativ jo të parapagueshëm, nuk do të jetë aspak efektive rishikimi i të dhënave mbi bazën e të cilave pritet të parapaguhet zërat në portofolin e mbrojtur, ose kur të dhënat aktuale të parapagesës ndryshojnë nga ato të pritshme.

Përcaktimi i zërave jo financiarë si zëra të mbrojtur

- 82 Në qoftë se zëri i mbrojtur është një aktiv jofinanciar ose pasiv jofinanciar, do të përcaktohet si një zë i mbrojtur (a) nga rreziqet e këmbimit në monedhë të huaj, ose (b) në tërësinë e tij nga të gjithë rreziqet për shkak të vështirësisë së izolimit dhe të matjes së proporcionit të përshtatshëm të ndryshimeve të flukseve të mjeteve monetare ose vlerës së drejtë të lidhura drejtpërdrejt me rreziqet specifike se sa me rreziqet e këmbimit në monedhë të huaj.

Përcaktimi i grupit të zërave si zëra të mbrojtur

- 83 Aktive të ngjashme ose pasive të ngjashme do të totalizohen dhe do të mbrohen si një grup vetëm në qoftë se aktivet individuale ose pasivet individuale të grupit ndajnë së bashku ekspozimin ndaj rrezikut që është përcaktuar për të qenë i mbrojtur. Për më tepër, ndryshimi në vlerën e drejtë i lidhur drejtpërdrejt me rrezikun e mbrojtur për çdo zë individual në grup pritet të jetë përafërsisht proporcional me ndryshimin e përgjithshëm në vlerën e drejtë, i lidhur drejtpërdrejt me rrezikun e mbrojtur të grupit të zërave.
- 84 Për shkak se një njësi ekonomike e vlerëson efektivitetin mbrojtës duke krahasuar ndryshimin në vlerën e drejtë ose flukset e mjeteve monetare të një instrumenti mbrojtës (ose grup instrumentesh mbrojtës të ngjashëm) dhe një zëri të mbrojtur (ose grup zërash të mbrojtur të ngjashëm), atëherë krahasimi i një instrumenti mbrojtës me një gjendje neto të përgjithshme (p.sh. gjendja neto e të gjithë aktiveve me normë të fiksuar dhe pasivet me normë të fiksuar me afate maturimi të ngjashme), sesa me një zë të mbrojtur specifik, nuk kualifikohet për kontabilitet mbrojtës.

Kontabiliteti mbrojtës

- 85 Kontabiliteti mbrojtës njeh kompensimin e ndikimeve në fitim ose humbje të ndryshimeve në vlerat e drejta të instrumentit mbrojtës dhe zërit të mbrojtur.
- 86 **Marrëdhëniet mbrojtëse janë tre llojesh:**
- (a) **mbrojtja me vlerën e drejtë:** një mbrojtje nga ekspozimi ndaj ndryshimeve në vlerën e drejtë të një aktivi ose pasivi të njohur, ose një angazhimi të përcaktuar të panjohur, ose një pjesë të identifikuar të një aktivi, pasivi ose angazhimi të përcaktuar, që është drejtpërdrejt e lidhur me një rrezik të veçantë dhe mund të ndikojë në fitim ose humbje.
 - (b) **mbrojtje e fluksit të mjeteve monetare:** një mbrojtje nga ekspozimi i ndryshimeve në flukset e mjeteve monetare që mbart një rrezik të veçantë që i shoqëron të gjitha, ose një përbërës të një aktivi ose detyrimi të njohur (siç janë të gjitha pagesat ose një pjesë e pagesave të interesit të ardhshëm mbi borxhin me normë të ndryshueshme) ose një transaksion të parashikueshëm me probabilitet të lartë dhe që mund të ketë ndikim mbi fitimin ose humbjen.
 - (c) **mbrojtje e një investimi neto** në një operacion të huaj siç përcaktohet në SNK 21.
- 87 Mbrojtja nga rreziku i këmbimit në monedhë të huaj e një angazhimi të përcaktuar mund të trajtohet si një mbrojtje me vlerën e drejtë ose si një mbrojtje e fluksit të mjeteve monetare.
- 88 Një marrëdhënie mbrojtëse kualifikohet për kontabilitetin mbrojtës sipas paragrafëve 89-102 nëse dhe vetëm nëse, plotësohen të gjitha kushtet e mëposhtme.
- (a) në fillim të marrëdhënies mbrojtëse ka një përcaktim dhe dokumentacion formal për marrëdhënien mbrojtëse dhe objektivin e strategjinë e menaxhimit të rrezikut të njësishë ekonomike për të ndërmarrë mbrojtjen. Dokumentimi do të përfshijë identifikimin e instrumentit mbrojtës, zërin ose transaksionin e mbrojtur, natyrën e rrezikut për të cilin bëhet mbrojtja dhe mënyrën se si njësia do të vlerësojë efektivitetin e instrumentit mbrojtës në kompensimin e ekspozimit ndaj ndryshimeve në vlerën e drejtë të zërit të mbrojtur ose flukset e mjeteve monetare të lidhura drejtpërdrejt me rrezikun e mbrojtur.
 - (b) Mbrojtja pritet të jetë mjaft efektive (shih paragrafët UZ105–UZ113 në shtojcën A), kur kompensimi i ndryshimeve në vlerën e drejtë ose flukset e mjeteve monetare, që lidhen drejtpërdrejt me rrezikun e mbrojtur, arrihet në përputhje me strategjinë e drejtimit të rrezikut e dokumentuar qysh në fillim për këtë marrëdhënie mbrojtëse të veçantë.
 - (c) Për mbrojtjen e fluksit të mjeteve monetare, një transaksion parashikues që është subjekt i mbrojtjes mund të jetë mjaft probabël dhe mund të paraqitet i ekspozuar ndaj luhatjeve në flukset e mjeteve monetare që mund të ndikojnë në fund të fundit në fitim ose në humbje.
 - (d) Efektiviteti i mbrojtjes mund të matet me besueshmëri, d.m.th. vlera e drejtë ose flukset e mjeteve monetare të elementit të mbrojtur që kanë të bëjnë drejtpërdrejtë me rrezikun e mbuluar dhe vlerën e drejtë të instrumentit mbulues mund të maten me besueshmëri.
 - (e) Mbrojtja vlerësohet mbi bazën e vijueshmërisë dhe përcaktohet aktualisht nëse ka qenë mjaft efektive për tërë periudhat e raportimit financiar për të cilat është përcaktuar mbrojtja.

Mbrojtjet me vlerën e drejtë

- 89 Në qoftë se një mbrojtje me vlerën e drejtë plotëson kushtet në paragrafin 88 gjatë periudhës raportuese, ajo do të trajtohet si më poshtë:
- (a) fitimi ose humbja neto nga rimatja e instrumentit mbrojtës me vlerë të drejtë (për një instrument mbrojtës derivativ) ose të elementit të monedhës së huaj me vlerën e tij kontabël të matur në përputhje me SNK 21 (për një instrument mbrojtës joderivativ) do të njihet në pasqyrën e fitimit ose humbjes; dhe
 - (b) fitimi ose humbja në elementin e mbrojtur që i takon rrezikut të mbuluar do të rregullojë vlerën kontabël (neto) të elementit të mbrojtur dhe do të njihet në fitim ose humbje. Kjo do të zbatohet nëse elementi i mbrojtur matet me kosto.
- 89A Për mbrojtjen me vlerën e drejtë ndaj ekspozimit të rrezikut të normës së interesit, të një pjesë të portofolit të aktiveve financiare ose pasiveve financiare (dhe vetëm në një mbrojtje të tillë), kërkesa në paragrafin 89(b) mund të plotësohet duke paraqitur fitimin ose humbjen neto të lidhur drejtpërdrejt me zërin e mbrojtur ose:

- (a) në një zë të veçantë brenda aktiveve, për ato periudhë kohe rivlerësimi për të cilat zëri i mbrojtur është një aktiv; ose
- (b) në një zë të veçantë brenda pasiveve, për ato periudha kohe rivlerësimi për të cilat zëri i mbrojtur është një detyrim.

Rreshti i veçantë i zërave që përmendet më sipër në pikat (a) dhe (b) do të jetë pranë aktiveve financiare ose detyrime financiare. Vlerat e paraqitura në këtë rresht do të hiqen nga pasqyra e pozicionit financiar kur aktivet ose pasivet me të cilat lidhen nuk do të njihen më.

90 Në qoftë se do të mbulohen vetëm rreziqe të veçanta që i takojnë një elementi i mbrojtur, ndryshimet e njohura në vlerën e drejtë të elementit të mbrojtur që nuk janë të lidhura me rrezikun e mbuluar do të njihen ashtu siç përcaktohet në paragrafin 5.7.1 të SNRF 9.

91 **Një njësi ekonomike do të ndërpresë në mënyrë prospektive kontabilitetin mbrojtës të specifikuar në paragrafin 89 nëse:**

- (a) **Instrumenti mbrojtës ka skaduar ose është shitur, nuk merren më përfitime ose është ushtruar (për këtë qëllim, zëvendësimi apo përtëritja e një instrumenti mbrojtës në një instrument tjetër mbrojtës nuk konsiderohet skadim apo ndërprerje e afatit nëse ky zëvendësim ose kjo përtëritje është pjesë e strategjisë të mbrojtjes, e dokumentuar, e njësisë ekonomike).**
- (b) **mbrojtja nuk plotëson më kriterin për kontabilitetin mbrojtës të përshkruar në paragrafin 88; ose**
- (c) **njësia ekonomike heq dorë nga ky klasifikim (përcaktim).**

92 Çdo rregullim që bëhet nga zbatimi i paragrafit 89(b) në vlerën kontabël të aktivit financiar të mbrojtur, për të cilin përdoret metoda e interesit efektiv (ose, në rastin e një portofoli mbrojtës nga rreziku i normës së interesit, për zërat e veçantë të pasqyrës së pozicionit financiar të përshkruara në paragrafin 89A) do të amortizohet në fitim ose humbje. Amortizimi mund të fillojë sa më shpejt që rregullimi të bëhet dhe nuk fillon më vonë se momenti që zëri i mbrojtur pushon së rregulluari për ndryshimet në vlerën e drejtë të lidhura drejtpërdrejt me rrezikun e mbrojtur. Amortizimi bazohet në një normë interesi efektiv të rillogaritur në datën në të cilën fillon amortizimi. Megjithatë, në qoftë se, në rastin e mbrojtjes me vlerën e drejtë nga ekspozimi ndaj rrezikut të normës së interesit të një portofoli të aktiveve financiare ose pasiveve financiare (dhe vetëm në një mbrojtje të tillë), nuk është e mundur të zbatohet amortizimi duke përdorur normën e interesit efektiv të rillogaritur, atëherë rregullimi do të amortizohet duke përdorur metodën lineare. Rregullimi do të amortizohet plotësisht gjatë maturitetit të instrumentit financiar ose në rastin e një portofoli mbrojtës nga rreziku i normës së interesit, gjatë skadencës së periudhës përkatëse të rivlerësimit.

93 Kur një angazhim i përcaktuar i panjohur është përcaktuar si një zë i mbrojtur, ndryshimi i mëposhtëm kumulativ në vlerën e drejtë të këtij angazhimi të lidhur drejtpërdrejt me rrezikun e mbrojtur, njihet si një aktiv ose pasiv dhe bashkë me të edhe fitimi ose humbja neto në pasqyrën e fitimit (shih paragrafin 89(b)). Ndryshimet në vlerën e drejtë të instrumentit mbrojtës gjithashtu njihen në fitim ose humbje.

94 Kur një njësi ekonomike hyn në një angazhim të përcaktuar për të blerë një aktiv ose për të marrë përsipër një pasiv, që është një zë i mbrojtur nga mbrojtja me vlerën e drejtë, vlera kontabël fillestare e aktivit ose e pasivit që është rezultat i plotësimit të këtij angazhimi rregullohet për të përfshirë ndryshimin kumulativ në vlerën e drejtë të angazhimit të përcaktuar, të lidhur drejtpërdrejt me rrezikun e mbrojtur, që është njohur në pasqyrën e pozicionit financiar.

Mbrojtjet e fluksit monetar

95 **Në qoftë se një mbrojtje me vlerën e drejtë plotëson kushtet në paragrafin 88 gjatë periudhës raportuese, ajo do të trajtohet si më poshtë:**

- (a) **pjesa e fitimit neto ose e humbjes në instrumentin mbulues që është përcaktuar për të qenë një mbrojtje efektive do të njihet në të ardhura të tjera përmbledhëse (shih paragrafin 6.5.11); dhe**
- (b) **pjesa joefektive e fitimit ose humbjes neto nga një instrument mbrojtës pasqyrën e fitimit.**

96 Në mënyrë më specifike, një mbrojtje e fluksit të mjeteve monetare do të trajtohet si më poshtë:

- (a) **përbërësit e veçantë të kapitalit që shoqërohen me elementin e mbrojtur (rezerva e mbrojtjes së fluksit të mjeteve monetare) rregullohet për vlerat më të ulëta të elementëve të mëposhtëm (në vlera absolute):**

- (i) fitimi neto ose humbja kumulative në elementin e mbrojtur që nga fillimi i mbulimit; dhe
 - (ii) ndryshimi kumulativ në vlerën e drejtë (vlerën aktuale) të flukseve të mjeteve monetare të pritshme nga zëri i mbrojtur që nga fillimi i mbrojtjes;
- (b) çdo fitim ose humbje neto e mbetur nga instrumenti mbrojtës ose elementi i përcaktuar i tij (që nuk është një mbrojtje efektive) njihet në pasqyrën e fitimit; dhe
- (c) nëse strategjia e dokumentuar e menaxhimit të rrezikut të një njësie ekonomike për një marrëdhënie mbrojtëse të veçantë e përjashton nga përcaktimi për mbrojtje efektive një përbërës të caktuar të fitimit ose humbjes ose flukseve të mjeteve monetare përkatëse të instrumentit mbulues (shih paragrafët 74, 75 dhe 88(a)), ky përbërës i përjashtuar i fitimit ose humbjes do të njihet në përputhje me paragrafin 5.7.1 të SNRF 9.
- 97** Në qoftë se një mbrojtje e një transaksioni parashikues çon në njohjen e mëposhtme të një aktivi ose një pasivi financiar, fitimi ose humbja neto e lidhur me të që është njohur në fitimin e përgjithshëm në përputhje me paragrafin 95 do të riklasifikohet nga kapitali neto tek fitimi ose humbja si një rregullim riklasifikimi (shih SNK 1 (të rishikuar në 2007)) në të njëjtën periudhë ose periudha gjatë të cilave flukset monetare e parashikuara për t'u mbrojtur prekin fitimin ose humbjen (në periudhat në të cilat janë njohur këto të ardhura nga interesi ose shpenzime interesi). Megjithatë, në qoftë se një njësi ekonomike pret që e gjithë ose një pjesë e humbjes të njohur në fitimin e përgjithshëm nuk do të mbulohej në një ose më shumë periudha të ardhshme, ajo duhet ta riklasifikojë këtë shumë në fitim ose humbje si një rregullim riklasifikimi shumë që nuk pritet të mbulohet.
- 98** Në qoftë se një mbrojtje e një transaksioni parashikues çon më pas në njohjen fillestare të një aktivi jofinanciar ose pasivi jofinanciar, ose një transaksion parashikues për një aktiv jofinanciar ose pasiv jofinanciar bëhet një angazhim i përcaktuar për të cilin zbatohet kontabiliteti mbrojtës me vlerën e drejtë, atëherë njësi ekonomike do të zbatohet pikën (a) ose (b) të mëposhtme:
- (a) Riklasifikon fitimet dhe humbjet neto të lidhura, që janë njohur drejtpërdrejt në kapitalin neto në përputhje me paragrafin 95, në fitim ose humbje si rregullim (shiko SNK 1 (i ndryshuar në 2007)) në të njëjtën periudhë ose periudha gjatë të cilave aktivi i blerë ose pasivi i ndërmarrë ndikon në fitim ose humbje (si në periudhat që njihen shpenzimet e amortizimit ose kostoja e shitjes). Megjithatë, në qoftë se një njësi ekonomike parashikon që e gjithë ose një pjesë e humbjes së njohur drejtpërdrejt në kapitalin neto nuk do të mbulohej në një ose më shumë periudha të ardhshme, ajo do ta riklasifikojë në fitim ose humbje shumë që nuk pritet të mbulohet.
 - (b) I mbart fitimet dhe humbjet neto të lidhura që ishin njohur drejtpërdrejt në kapitalin neto në përputhje me paragrafin 95, dhe i përfshin ato në koston fillestare ose në vlerën tjetër kontabël të aktivit ose pasivit.
- 99** Një njësi ekonomike do të zbatohet ose pikën (a) ose pikën (b) të paragrafit 98 si politikën e saj kontabël dhe do ta zbatohet atë në mënyrë të qëndrueshme për të gjitha mbrojtjet që lidhen me paragrafin 98.
- 100** Për mbrojtjen e fluksit monetar, me përjashtim të atyre që trajtohen nga paragrafët 97 dhe 98, shumat që janë njohur në atë të fitimit të përgjithshëm duhet të riklasifikohen nga kapitali neto tek fitimi ose humbja si një rregullim klasifikimi (shih SNK 1 (rishikuar në 2007)) në të njëjtën periudhë ose periudha gjatë të cilave flukset monetare të parashikuara për t'u mbrojtur prekin fitimin ose humbjen (për shembull, kur ndodh një shitje e parashikuar).
- 101** Në secilën nga rrethanat e mëposhtme, një njësi ekonomike do të ndërpresë në mënyrë prospektive kontabilitetin mbrojtës të specifikuar në paragrafët 95–100:
- (a) Instrumenti mbrojtës skadon ose shitet, i mbaron afati ose arrin përdorimin e plotë (për këtë qëllim, zëvendësimi ose riciklimi i instrumentit mbrojtës në një instrument tjetër mbrojtës nuk konsiderohet skadim apo mbarim afati në qoftë se një gjë e tillë është pjesë e strategjisë mbrojtëse të dokumentuar të njësisë ekonomike). Në këtë rast, fitimi ose humbja neto kumulative nga instrumenti mbrojtës, që është njohur në të ardhurat e tjera përmbledhëse që nga periudha kur mbrojtja ishte efektive (shih paragrafin 95 (a)), do të mbeten veçmas në kapitalin neto deri sa të ndodhë transaksioni parashikues. Kur transaksioni ndodh zbatohen paragrafët 97, 98 ose 100.
 - (b) Mbrojtja nuk plotëson më kriterin për kontabilitetin mbrojtës sipas paragrafit 88. Në këtë rast, fitimi ose humbja neto kumulative nga instrumenti mbrojtës, që është njohur në të ardhurat e tjera përmbledhëse që nga periudha kur mbrojtja ishte efektive (shih paragrafin 95 (a)), do të mbeten veçmas në kapitalin neto deri sa të ndodhë transaksioni parashikues. Kur transaksioni ndodh zbatohen paragrafët 97, 98 ose 100.

- (c) Transaksioni parashikues nuk pritët më të ndodhë, rast në të cilin çdo fitim ose humbje kumulative e lidhur me instrumentin mbrojtës, që vazhdon të njihet drejtpërdrejt në kapitalin neto që nga periudha kur mbrojtja ishte efektive (shih paragrafin 95(a)), do të riklasifikohet nga kapital i vet në fitim ose humbje si rregullim. Një transaksion parashikues që nuk është më mjaft probabël (shih paragrafin 88(c)), mund të pritët akoma që të ndodhë.
- (d) Njësia ekonomike prapëson përcaktimin. Për mbrojtjen e një transaksioni parashikues, fitimi ose humbja kumulative nga instrumenti mbrojtës, që vazhdon të njihet drejtpërdrejt në kapitalin neto që nga periudha kur mbrojtja ishte efektive (shih paragrafin 95(a)), do të vazhdojë të njihet në mënyrë të veçantë në kapitalin neto deri sa të ndodhë transaksioni parashikues ose që nuk pritët më të ndodhë. Kur transaksioni ndodh zbatohen paragrafët 97, 98 ose 100. Në qoftë se një transaksion nuk pritët më të ndodhë, fitimi ose humbja neto kumulative që është njohur drejtpërdrejt në kapitalin neto do të njihet në pasqyrën e fitimit si një korrigjim riklasifikimi.

Mbrojtja e investimit neto

102 Mbrojtjet e një Investimi neto në një operacion të huaj, duke përfshirë mbrojtjen e një zëri monetar që do të trajtohet si pjesë e investimit neto (shih SNK 21), do të trajtohen në mënyrë të ngjashme për mbrojtjen e fluksit të mjeteve monetare:

- (a) pjesa e fitimit ose humbjes neto nga instrumenti mbrojtës, në rastin e një mbrojtjeje efektive (shih paragrafin 88), do të njihet drejtpërdrejt në pasqyrën gjithëpërfshirëse të të ardhurave; dhe
- (b) pjesa jo efektive do të njihet në fitim ose humbje.

Fitimi ose humbja neto nga instrumenti mbrojtës, në lidhje me pjesën efektive të mbrojtjes, që është njohur drejtpërdrejt në kapital do të njihet në pasqyrën e fitimit ose humbjes me likuidimin e njësise ekonomike të huaj (shiko SNK 1 (i ndryshuar në 2007)) në përputhje me paragrafët 48-49 të SNK 21 në nxjerrjen jashtë përdorimit të plotë ose të pjesshëm të operacioneve të huaja.

Data e hyrjes në fuqi dhe dispozita kalimtare

- 103** Një njësi ekonomike do të zbatojë këtë standard (duke përfshirë dhe ndryshimet e bëra në mars 2004) në pasqyrat financiare që mbulojnë periudhat kontabël të cilat fillojnë më ose pas 1 janar 2005. Lejohet zbatimi përpara kësaj date. Një njësi ekonomike nuk do të zbatojë këtë standard (duke përfshirë dhe ndryshimet e bëra në mars 2004) për periudhat kontabël të cilat fillojnë përpara 1 janarit 2005, edhe nëse ajo zbaton SNK 32 (të publikuar në dhjetor 2003). Nëse një njësi ekonomike e zbaton këtë Standard për një periudhë që fillon përpara datës 1 janar 2005, ajo duhet të japë informacione shpjeguese për këtë fakt.
- 103A** Një njësi ekonomike do të zbatojë amendimin e bërë në paragrafin 2(j) për periudhat vjetore që fillojnë në ose pas 1 janarit 2006. Në qoftë se një njësi ekonomike zbaton KIRFN 5 *Të Drejtat për Interesat që Rrjedhin nga Fondet e Nxjerrjes Jashtë Përdorimit, Restaurimi dhe Rehabilitimi Mjedisor* për një periudhë më të hershme, ky amendim do të zbatohet për këtë periudhë më të hershme.
- 103B** *Kontratat e garancisë financiare* (Ndryshimet në SNK 39 dhe SNRF 4), publikuar në Gusht 2005, ka ndryshuar paragrafët 2(e) dhe (h), 4 dhe UZ4, ka shtuar paragrafin UZ4A, ka shtuar një përkufizim të ri të kontratave të garancisë financiare dhe ka fshirë paragrafin 3. Një njësi ekonomike duhet të zbatojë këto ndryshime për periudhat vjetore që fillojnë më datën 1 janar 2006 e në vijim. Inkurajohet zbatimi i menjëhershëm. Nëse një njësi ekonomike zbaton këto ndryshime për një periudhë më të hershme, ajo duhet të japë informacion shpjegues për këtë fakt dhe njëkohësisht të zbatojë ndryshimet që i takojnë SNK 32¹ [shënimi në fund të faqes është lënë jashtë] dhe SNRF 4.
- 103C** SNK 1 (i rishikuar në 2007) ndryshoi terminologjinë e përdorur në të gjithë SNRF-të. Përveç kësaj, ajo ka ndryshuar paragrafët 95(a), 97, 98, 100, 102, 108 dhe UZ99B. Një njësi ekonomike duhet të zbatojë këto ndryshime për periudhat vjetore nga 1 Janar 2009 e në vazhdim. Nëse një njësi ekonomike zbaton SNK 1 (i rishikuar në 2007) për një periudhë më të hershme, ndryshimet do të zbatohen për këtë periudhë më të hershme.
- 103D** Hiqet paragrafi 2(f) i SNRF 3 (rishikuar në 2008). Një njësi ekonomike do të zbatojë këtë ndryshim për periudhat vjetore që fillojnë më 1 korrik 2009 e në vijim. Nëse një njësi ekonomike zbaton SNRF 3

¹ Kur një njësi ekonomike zbaton SNRF 7, referenca tek SNK 32 zëvendësohet nga një referencë tek SNRF 7.

- (rishikuar 2008) për një periudhë më të hershme, ndryshimi do të zbatohet edhe për këtë periudhë të hershme. Megjithatë, ndryshimi nuk ka të bëjë me shumën e kushtëzuar që ka rrjedhur nga një kombinim biznesi për të cilin data e blerjes i paraprin zbatimin të SNRF 3 (rishikuar në vitin 2008). Në vend të kësaj, një njësi ekonomike do ta trajtojë një shumë të tillë në përputhje me paragrafët 65A–65E të SNRF 3 (i ndryshuar në vitin 2010).
- 103E SNK 27 (siç u ndryshua në vitin 2008) ndryshoi paragrafin 102. Një njësi ekonomike duhet të zbatojë këto ndryshime për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas datës 1 janar 2009. Nëse një njësi ekonomike zbaton SNK 27 (ndryshuar në 2008) për një periudhë më të hershme, ndryshimet do të zbatohen për këtë periudhë të hershme.
- 103F Një njësi ekonomike do të zbatojë ndryshimin në paragrafin 2 për periudhat vjetore që fillojnë më 1 janar 2009 e në vijim. Nëse një njësi ekonomike zbaton *Instrumentet financiare të kthyeshme dhe detyrimet që rrjedhin nga likuidimi* (Ndryshime në SNK 32 dhe SNK 1), të publikuar në shkurt 2008, për një periudhë më të hershme, ndryshimi në paragrafin 2 do të zbatohet për këtë periudhë më të hershme.
- 103G Një njësi ekonomike duhet të zbatojë këto ndryshime për periudhat vjetore që fillojnë në ose pas datës 1 Korrik 2014 në mënyrë retrospektive në përputhje me SNK 8 *Politikat kontabël, ndryshimet në vlerësimet kontabël dhe gabimet*. Lejohet zbatimi përpara kësaj date. Nëse një njësi ekonomike zbaton *Elementet te Mbrojtur e të Kualifikuar për tu Mbrojtur* (Ndryshimi në SNK 39) për periudhat që fillojnë para 1 korrik 2009, ajo duhet të japë informacione shpjeguese për këtë fakt.
- 103H–
103J [Fshirë]
- 103K *Përmirësime në SNRF-të*, të publikuara në prill 2009, ndryshuan paragrafët 2(g), 97 dhe 100. Një njësi ekonomike duhet të zbatojë ndryshimet për këto paragrafë në mënyrë prospektive për të gjitha kontratat që janë ende në fuqi, për periudhat vjetore duke filluar nga 1 Janar 2010 e në vazhdim. Lejohet zbatimi përpara kësaj date. Nëse një njësi ekonomike zbaton ndryshimin për një periudhë më të hershme, ajo duhet të japë informacione shpjeguese për këtë fakt.
- 103L–
103M [Fshirë]
- 103N Paragrafi 4(a) është ndryshuar sipas *Përmirësimeve në SNRF-të* të publikuara në maj 2010. Një njësi ekonomike do të zbatojë këtë ndryshim për periudhat vjetore që fillojnë më 1 korrik 2010 e në vijim. Lejohet zbatimi përpara kësaj date.
- 103O SNRF 9, i ndryshuar në Nëntor 2010, ka shtuar paragrafin 5A, ka ndryshuar paragrafët 2, 4, 5, 8, 9, 58, 63, 71, 88(d), 89(b), 90, 96(c), 103B, 103C, 103K, 104, 108C, UZ3–UZ4, UZ8, UZ84, UZ95, UZ114(a) dhe UZ118(b) dhe ka fshirë paragrafët 1, 10–57, 61, 66–70, 79, 103H–103J, 103L, 103M, 103O, 105–107A, UZ4B–UZ4K, UZ9–UZ12A, UZ14–UZ15, UZ27–UZ83 dhe UZ96. Një njësi ekonomike i zbatoi këto ndryshime kur ajo zbatoi SNRF 9 siç u emetuan në tetor 2010.
- 103P Si rezultat i SNRF 10 dhe SNRF 11 *Marrëveshjet e Përbashkëta*, të publikuara në maj të vitit 2011, janë ndryshuar paragrafët 2, 15 dhe A11. Një njësi ekonomike do të zbatojë këto ndryshime, kur të zbatojë SNRF 10 dhe SNRF 11.
- 103Q Sipas SNRF 13, të nxjerrë në maj të vitit 2011, janë ndryshuar paragrafët 9, 13, 28, 47, 88, UZ46, UZ52, UZ64, UZ76, UZ76A, UZ80 UZ81 dhe UZ96, është shtuar paragrafi 43A dhe janë fshirë paragrafët 48-49, UZ69-UZ75, UZ77-UZ79 dhe UZ82. Një njësi ekonomike duhet të zbatojë këto ndryshime, kur ai zbaton SNRF 13.
- 103R *Njësitë Ekonomike Investuese* (ndryshimet për SNRF 10, SNRF 12 dhe SNK 27), botuar në Tetor 2012, ka amenduar paragrafët 2 dhe 80. Një njësi ekonomike duhet të aplikojë këto amendamente për periudhat vjetore që fillojnë në ose pas datës 1 Janar 2014. Aplikimi më i hershëm i Njësitë Ekonomike Investuese është i lejuar. Në qoftë se një njësi ekonomike aplikon më herët këto amendamente, ajo duhet të aplikojë të gjitha amendamentet e përfshira në *Njësitë Ekonomike Investuese* në të njëjtën kohë.
- 104 Ky Standard duhet të zbatohet në mënyrë retrospektive përveç siç është parashikuar në paragrafin 108. Teprica e çeljes së fitimeve të pashpërndara për periudhat më të hershme të paraqitura dhe të gjitha shumat e tjera krahasuese, duhet të rregullohen sikur ky Standard të ketë qenë gjithmonë në përdorim përveç nëse riparaqitja e informacionit do të ishte e pazbatueshme. Nëse riparaqitja është e pazbatueshme, njësi ekonomike duhet të japë informacion shpjegues për këtë fakt dhe të theksojë se deri në çfarë mase është riparaqitur ky informacion.
- 105–
107A [Fshirë]
- 108 Një njësi ekonomike nuk do të rregullojë vlerën kontabël të aktiveve jofinanciare dhe pasiveve jofinanciare për të përjashtuar fitimet dhe humbjet e lidhura me mbrojtjen e flukseve të mjeteve monetare që ka qenë të

përfshira në vlerën kontabël para fillimit të vitit financiar në të cilin ky standard është zbatuar për herë të parë. Në fillim të periudhës financiare, në të cilën ky standard është zbatuar për herë të parë, çdo vlerë e njohur drejtpërdrejt në kapitalin neto për mbrojtje të një angazhimi të përcaktuar, që sipas këtij standardi kontabilizohet si një mbrojtje me vlerën e drejtë, do të riklasifikohet si një aktiv ose detyrim, me përjashtim të mbrojtjes nga rreziku i kursit të këmbimit në monedhës të huaj që vazhdon të trajtohet si mbrojtje e fluksit të mjeteve monetare.

108A Një njësi ekonomike do të zbatojë frazën e fundit të paragrafit 80, paragrafëve UZ99A dhe UZ99B, për periudhat vjetore që fillojnë në ose pas 1 janarit 2006. Inkurajohet zbatimi i menjëhershëm. Në qoftë se një njësi ekonomike ka përcaktuar si një zë të mbrojtur një transaksion parashikues të jashtëm që

- (a) është i shprehur në monedhën funksionale të njësisë ekonomike që ka hyrë në transaksion,
- (b) çon në një ekspozim që do të ketë një ndikim në fitimin ose humbjen e konsoliduar (d.m.th. është shprehur në një monedhë tjetër nga ajo e monedhës së paraqitjes së grupit); dhe
- (c) për t'u kualifikuar për kontabilitetin mbrojtës nuk është shprehur në monedhën funksionale të njësisë ekonomike që ka hyrë në të,

mund të zbatohet kontabiliteti mbrojtës në pasqyrat financiare të konsoliduara në periudhën (periudhat) para datës së zbatimit të frazës së fundit të paragrafit 80, paragrafëve UZ99A dhe UZ99B.

108B Një njësi ekonomike kërkohet të mos zbatojë paragrafin UZ99B për informacionin krahasues në lidhje me periudhat përpara datës së zbatimit të frazës së fundit të paragrafit 80 dhe paragrafit UZ99A.

108C Paragrafi 73 dhe UZ8 u ndryshuan nëpërmjet *Përmirësimeve të SNRF-ve*, e publikuar në Maj 2008. Paragrafi 80 është ndryshuar nga *Përmirësimet në SNRF- të*, të publikuara në prill 2009. Një njësi ekonomike duhet të zbatojë këto ndryshime për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas datës 1 janar 2009. Zbatimi më i hershëm i të gjithë këtyre ndryshimeve është i lejuar. Nëse një njësi ekonomike zbaton ndryshimet për një periudhë më të hershme ajo duhet të japë informacione shpjeguese për këtë fakt.

Tërheqja e deklarimeve të tjera

109 Ky standard zëvendëson SNK 39 *Instrumentet financiarë*: Njohja dhe Matja që është rishikuar në tetor 2000.

110 Ky standard dhe Udhëzuesi i Zbatimit që e shoqëron zëvendëson Udhëzuesin për Zbatim të publikuar nga Komiteti i Udhëzuesit për Zbatim të SNK 39, të krijuar nga KSNK i mëparshëm.

Shtojca A

Udhëzime të zbatimit

Kjo shtojcë është pjesë integrale e Standardit.

Objekti (paragrafët 2–7)

- UZ1 Disa kontrata kërkojnë që pagesa të bëhet bazuar në variabla klimatike, gjeologjike ose variabla të tjerë fizikë. (Ato kontrata që bazohen në variabla klimatike shpeshherë quhen si instrumente 'derivativë që mbulojnë rreziqet e lidhura me motin'.) Në qoftë se këto kontrata nuk janë objekt i SNRF 4, atëherë ato janë objekt i këtij standardi.
- UZ2 Ky standard nuk ndryshon kërkesat në lidhje me skemat e përfitimeve të punonjësve në përputhje me SNK 26 Kontabiliteti dhe Raportimi për Skemat e Përfitimit të Pensioneve dhe marrëveshjet për pagesë për përdorimin e pronës bazuar në vëllimin e shitjeve ose të ardhurave nga shërbimet që janë trajtuar sipas SNK 18.
- UZ3 Ndonjëherë, një njësi ekonomike bën atë që ajo e sheh si 'investim strategjik' në instrumente të kapitalit neto të emetuara nga një njësi ekonomike tjetër, me synimin për të krijuar ose mbajtur një marrëdhënie operative afatgjatë me njësinë ekonomike në të cilën është bërë investimi. Investitori ose njësia ekonomike e sipërmarrjes së përbashkët përdor SNK 28 për të përcaktuar nëse metoda e kontabilitetit të kapitalit neto është e përshtatshme për një investim të tillë. Nëse metoda e kapitalit neto nuk është e përshtatshme, njësia ekonomike e zbaton këtë Standard dhe SNRF 9 për këtë investim strategjik.
- UZ3A Ky Standard dhe SNRF 9 zbatohet për aktivet financiare dhe detyrimet financiare të siguruesve, përveç të drejtave dhe detyrimeve që përjashtohen nga paragrafi 2(e), për shkak se ato rrjedhin nga kontrata brenda objektit të SNRF 4.
- UZ4 Kontratat e garancisë financiare mund të jenë të formave të ndryshme ligjore, të tilla si garanci, disa lloje të letër kredisë, kontratat e kredisë ose kontratat e sigurimit. Trajtimi i tyre kontabël nuk varet nga forma ligjore. Trajtimi kontabël i tyre nuk varet nga forma ligjore e tyre. Më poshtë jepen shembuj të trajtimit të përshtatshëm (shih paragrafin 2(e)):
- (a) Megjithatë një kontratë e garancisë financiare plotëson përkufizimin e një kontrate sigurimi në SNRF 4, nëse rreziku i transferueshëm është i konsiderueshëm, lëshuesi zbaton këtë Standard dhe SNRF 9. Sidoqoftë, nëse lëshuesi ka pohuar më parë në mënyrë të qartë se i sheh këto kontrata si kontrata sigurimi dhe ka përdorur kontabilitetin e zbatueshëm për kontratat e sigurimit, lëshuesi mund të zgjedhë të zbatojë ose këtë Standard dhe SNRF 9, ose SNRF 4 për kontrata të tilla të garancisë financiare. Nëse zbatohet ky Standard dhe SNRF 9, atëherë sipas paragrafit 5.1.1 të SNRF 9 kërkohet që emetuesi të njohë fillimisht kontratën e garancisë financiare me vlerën e drejtë. Në qoftë se kontrata e garancisë financiare i është lëshuar një pale që nuk ka lidhje me të në një transaksion të veçantë të kryer në mënyrë të vullnetshme midis palëve të palidhura me njëra-tjetrën, vlera e drejtë e saj në fillim ka mundësi të jetë e barabartë me primin e marrë, deri në momentin që vërtetohet e kundërta. Si rrjedhojë, deri në momentin që kontrata e garancisë financiare përcaktohet që në fillim si me vlerën e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes, ose deri në momentin që zbatohen paragrafët 3.2.15-3.2.23 dhe B3.2.12-B3.2.17 të SNRF 9 (kur transferimi i një aktivi financiar nuk kualifikohet për çregjistrimin ose kur zbatohet metoda e përfshirjes së vazhdueshme), lëshuesi e mat atë me vlerën më të lartë të:
 - (i) shumës së përcaktuar në përputhje me SNK 37; dhe
 - (ii) shumës së njohur fillimisht minus, kur është e përshtatshme, amortizimin e akumuluar të njohur në përputhje me SNK 18 (shih paragrafin 4.2.1(c) të SNRF 9).
 - (b) Disa garanci të lidhura me kredinë nuk kërkojnë, si një parakusht për pagesën, që mbajtësi të jetë i ekspozuar dhe të pësojë humbje, nga moskryerja në kohën e duhur të pagesave nga debitori për aktivin e garantuar. Një shembull i një garancie të tillë është kur kërkohet të bëhen pagesa në përgjigje të ndryshimeve në klasifikimin specifik të kredisë ose indeksin e kredisë. Garanci të tilla nuk janë kontrata të garancisë financiare siç përcaktohet në SNRF 9 dhe nuk janë kontrata sigurimi siç përcaktohet në SNRF 4. Garanci të tilla janë derivativë dhe lëshuesi zbaton për to këtë Standard dhe SNRF 9.

- (c) Në qoftë se një kontratë e garancisë financiare është emetuar në lidhje me shitjen e mallrave, emetuesi zbaton SNK 18 kur një të ardhurat nga garancia dhe nga shitja e mallrave.

UZ4A Deklarimet e tilla që një emetues i konsideron kontratat si kontrata sigurimi, në përgjithësi, gjenden në tërë komunikimet e emetuesit me klientët dhe rregullatorët, kontratat, dokumentacionin e biznesit dhe pasqyrat financiare. Për më tepër, kontratat e sigurimit shpesh iu nënshtrohen kërkesave kontabël që dallohen nga kërkesat për llojet e tjera të transaksioneve, të tilla si kontratat e emetuara nga bankat ose shoqëritë tregtare. Në këto raste, në pasqyrën financiare të një emetuesi, në mënyrë tipike, përfshihet pohimi që emetuesi ka përdorur këto kërkesa.

Përkufizime (paragrafët 8 dhe 9)

UZ4B–

UZ4K [Fshirë]

Norma e interesit efektiv

UZ5 Në disa raste, aktivet financiare janë blerë me një zbritje të madhe që në fakt pasqyron humbjet e pësuar të kredisë. Njësitë ekonomike i përfshijnë këto humbje të pësuar të kredisë në flukset monetare të vlerësuar kur ato llogarisin normën efektive të interesit.

UZ6 Kur aplikohet metoda e interesit efektiv, një njësi ekonomike në përgjithësi amortizon çdo komision, të paguar apo të arkëtuar, kostot e transaksionit dhe primet ose zbritjet e tjera të përfshira në llogaritjen e normës së interesit efektiv përgjatë jetës së pritshme të instrumentit. Megjithatë, një periudhë më e shkurtër përdoret në qoftë se kjo është periudha me të cilën lidhen komisionet, pikët e paguara ose të marra, kostot e transaksionit, primet ose skontot përkatëse. Ky do të jetë rasti kur variabli me të cilin tarifën, pikët e paguara ose të marra, kostot e transaksionit, primet ose zbritjet përkatëse riveleohen me normat e tregut përpara maturimit të pritshëm të instrumentit. Në një rast të tillë, periudha e përshtatshme e amortizimit është periudha pas kësaj date të ri çmimit. Për shembull, nëse një prim ose zbritje në një instrument me normë të luhatshme pasqyron interesin që ka përllogaritur mbi instrumentin pasi është paguar interesi i fundit, ose ndryshimet në normat e tregut që nga luhatja e normës së interesit është rivendosur në normat e tregut, do të amortizohet në datën e ardhshme kur luhatja e normës së interesit të rivendoset në normat e tregut. Kjo është për shkak se primi ose zbritja lidhet me periudhën deri në datën tjetër të rivendosjes së interesit, sepse në këtë datë, variabli me të cilin lidhet primi ose zbritja (d.m.th. norma e interesit) rivendoset në normat e tregut. Nëse, megjithatë, primet ose zbritjet lindin nga një ndryshim në marzhin e kredisë mbi normën e luhatshme të specifikuar në instrument, ose për shkak të variablave të tjerë që nuk janë të rivendosur në normat e tregut, ajo amortizohet gjatë jetës së pritshme të instrumentit.

UZ7 Për aktivet me normë të luhatshme dhe pasivet financiare me normë të luhatshme, ri-vlerësimet periodike të flukseve të mjeteve monetare për të pasqyruar lëvizjet në normat e interesit të tregut do të ndryshojnë normat e interesit efektiv. Nëse një aktiv financiar me normë të luhatshme ose pasivi financiar me normë të luhatshme njihen fillimisht në një shumë të barabartë me principalin e arkëtueshme ose të pagueshëm në maturim, ri-vlerësimi i pagesave të ardhshme të interesit zakonisht nuk ka efekt të rëndësishëm në vlerën kontabël të aktivit ose të pasivit.

UZ8 Në qoftë se një njësi ekonomike rishikon vlerësimet e saj të pagesave ose arkëtimeve, njësi ekonomike duhet të rregullojë vlerën kontabël (neto) të aktiveve financiare ose detyrimeve financiare (ose grupi instrumentesh financiare) për të pasqyruar flukset e mjeteve monetare të vlerësuar aktuale dhe të rishikuara. Njësi ekonomike ri llogarit vlerë kontabël (neto) duke bërë llogaritjen e vlerës aktuale të flukseve të ardhshme monetare të parashikuara sipas normës fillestare efektive të interesit të instrumentit financiar ose, kur është e zbatueshme, sipas normës efektive të interesit të rishikuar e llogaritur në përputhje me paragrafin 92. Rregullimi njihet në pasqyrën e fitimeve ose të humbjeve si e ardhur ose si shpenzim.

UZ9–

UZ12A [Fshirë]

Kostot e transaksionit

UZ13 Kostot e transaksionit përfshijnë tarifën dhe komisionet e paguara agjentëve (përfshirë punonjësit që veprojnë si agjentë shitjeje), këshilltarët, ndërmjetësve dhe tregtarëve (dealer), taksat ndaj agjencive rregullatore dhe bursës së letrave me vlerë, tatimet dhe taksat e transferimit. Kostot e transaksionit nuk përfshijnë primet ose skontot e borxheve, kostot e financimit ose të administrimit të brendshëm apo të mbajtjes.

Zhvlerësimi dhe mos arkëtueshmëria e aktiveve financiare të matura me koston e amortizuar (paragrafët 58-65)

- UZ84 Zhvlerësimi i një aktivi financiar të matur me koston e amortizuar matet duke përdorur normën fillestare efektive të interesit të instrumentit financiar sepse skontimi në normën e interesit të tregut në fakt do të impononte përdorimin e matjes me vlerën e drejtë të aktiveve financiare të cilat në rast të kundërt janë të matura me koston e amortizuar. Në qoftë se kushtet e një aktivi financiar të matur me koston e amortizuar janë ri negociuar ose përndryshe janë ndryshuar për shkak të vështirësive financiare të huamarrësit ose të lëshuesit, zhvlerësimi matet duke përdorur normën fillestare efektive të interesit përpara ndryshimit të kushteve. Flukset e mjeteve monetare që i përkasin llogarive të arkëtueshme afat shkurtër nuk skontojnë në qoftë se efekti i skontimit nuk është material. Në qoftë se një aktiv financiar i matur me koston e amortizuar ka një normë interesi të ndryshueshme, norma e skontimit për matjen të ndonjë humbje nga zhvlerësimi sipas paragrafit 63 është norma efektive aktuale e interesit e përcaktuar në kontratë. Si një mjet praktik, një kreditor mund të masë zhvlerësimin e një aktivi financiar të matur me koston e amortizuar mbi bazën e vlerës së drejtë të një instrumenti financiar duke përdorur çmimet e një tregu të mbikëqyrur. Llogaritja e vlerës aktuale të flukseve të ardhshme monetare të parashikuara të një aktivi financiar të kolateralizuar reflekton flukset e mjeteve monetare që mund të rezultojnë nga shpronësimi minus kostot për të marrë dhe për të shitur kolateralin, pa marrë parasysh nëse shpronësimi mund të ndodhë apo jo.
- UZ85 Procesi për çmuarjen e zhvlerësimit merr parasysh gjithë ekspozimin ndaj rreziqeve të kreditimit, jo vetëm ato nga cilësia e ulët e kredisë. Për shembull, në qoftë se një njësi ekonomike përdor një sistem klasifikimi (kategorizimi) të brendshëm të kredisë, ajo merr parasysh të gjitha kategoritë e kredisë, jo vetëm ato që pasqyrojnë një përqendrim të fortë të kredisë.
- UZ86 Nga procesi për çmuarjen e shumës së humbjes nga zhvlerësimi mund të kemi si rezultat një vlerë të vetme, ose një interval vlerash të mundshme. Në rastin më të fundit, njësia ekonomike njeh një humbje nga zhvlerësimi të barabartë me vlerësimin më të mirë brenda intervalit², duke marrë parasysh të gjithë informacionin e rëndësishëm të disponueshëm përpara se të publikohen pasqyrat financiare për kushtet ekzistuese në datën e fundit të pasqyrës së pozicionit financiar.
- UZ87 Me qëllim vlerësimin kolektiv të zhvlerësimit, aktivet financiare grupohen në bazë të karakteristikave të ngjashme të rrezikut të kredisë, që janë tregues të aftësisë së debitorit për të paguar të gjitha shumat në përputhje me termat kontraktuale (për shembull, mbi bazën e vlerësimit të rrezikut të kredisë ose procesit të kategorizimit që merr parasysh llojin e aktivitetit, të industrisë, vendndodhjen gjeografike, llojin e kolateralit, statusin në të shkuarën dhe faktorë të tjerë të rëndësishëm). Karakteristikat e zgjedhura janë të rëndësishme për vlerësimin e flukseve të ardhshme të mjeteve monetare për grupe të tilla aktivesh, sepse janë tregues të aftësisë së debitorit për të paguar të gjitha shumat në përputhje me termat kontraktuale të aktiveve që janë të vlerësuar. Megjithatë, probabilitetet e humbjes dhe statistikave të tjera të humbjes ndryshojnë në nivel grupi midis (a) aktiveve që janë të vlerësuar individualisht për zhvlerësim dhe që është konstatuar se nuk janë të zhvlerësuar dhe (b) aktiveve që nuk janë të vlerësuar individualisht për zhvlerësim, si rrjedhim mund të përdoret një masë e ndryshme zhvlerësimi. Në qoftë se një njësi ekonomike nuk ka një grup aktivesh me karakteristika të ngjashme të rrezikut, nuk bëhet një vlerësim shtesë.
- UZ88 Njohja e humbjeve nga zhvlerësimi mbi bazë grupi përfaqëson një hap të përkohshëm në pritje të identifikimit të humbjeve nga zhvlerësimi për aktivet individuale në grupin e aktiveve financiare, që janë të vlerësuar në mënyrë kolektive për zhvlerësim. Sapo sigurohet informacioni i duhur, që identifikon në mënyrë specifike humbjet nga aktivet e zhvlerësuar në mënyrë individuale brenda një grupi, këto aktive hiqen nga grupi.
- UZ89 Flukset e mjeteve monetare në një grup aktivesh financiare, që janë të vlerësuar në mënyrë kolektive për zhvlerësim, vlerësohen në bazë të përvojës historike për humbjet nga aktivet me karakteristika të rrezikut të kredisë të ngjashme me ato të grupit. Njësitë ekonomike që nuk kanë ndonjë përvojë të humbjes specifike për njësinë ekonomike ose një përvojë të mjaftueshme, përdorin eksperiencën e grupit të babarbartë për grupet e krahasueshme të aktiveve financiare. Përvoja historike për humbjet rregullohet në bazë të të dhënave aktuale të mbikëqyrura për të pasqyruar efektet e kushteve aktuale, që nuk prekin periudhën në të cilën bazohet periudha historike për humbjet, dhe për të shmangur efektet e kushteve në periudhën historike, që nuk ekzistojnë aktualisht. Vlerësimet e ndryshimeve në flukset e ardhshme të mjeteve monetare pasqyrojnë dhe janë drejtpërdrejt në përputhje me ndryshimet në të dhënat përkatëse të mbikëqyrura nga periudha në periudhë (siç janë ndryshimet në përqindjet e papunësisë, çmimet e pasurive

² SNK 37, paragrafi 39 përmban udhëzime se si duhet të përcaktohet vlerësimi më i mirë në një seri të dhënash.

të paluajtshme, çmimet e mallrave, statusin e pagesës ose faktorët e tjerë që janë tregues të humbjeve të ndodhura në grup dhe madhësia e tyre). Metodologjia dhe supozimet e bëra për vlerësimin e flukseve monetare të ardhshme rishikohen rregullisht për të zvogëluar ndonjë diferencë midis çmuarjeve të bëra për humbjet dhe humbjeve të ndodhura aktualisht.

- UZ90 Si shembull në zbatim të paragrafit UZ89, një njësi ekonomike mund të përcaktojë, mbi bazën e përvojës historike, që një nga shkaqet kryesore të mos shlyerjes së huasë me kartë kredie është vdekja e huamarrësit. Njësia ekonomike mund të vëzhgojë që ritmi i vdekjes është i pandryshueshëm nga njeri vit në tjetrin. Gjithsesi, disa nga huamarrësit në grupin e huave me kartë kredie të njësive ekonomike mund të kenë vdekur në këtë vit, gjë që tregon se ka ndodhur një humbje nga zhvlerësimi, edhe nëse njësia ekonomike nuk është në dijeni akoma se cili prej huamarrësve ka vdekur. Do të ishte e përshtatshme që të njihet një humbje nga zhvlerësimi për këto humbje 'të ndodhura, por të pa raportuara'. Megjithatë, nuk do të ishte e përshtatshme të njihet një humbje nga zhvlerësimi për vdekjet që priten të ndodhin në një periudhë të ardhshme, sepse rasti i pashmangshëm i humbjes (vdekja e huamarrësit) nuk ka ndodhur akoma.
- UZ91 Kur përdoren përqindjet historike të humbjes në vlerësimin e flukseve të ardhshme të mjeteve monetare, është e rëndësishme që informacioni për këto përqindje historike humbjesh të zbatohet për grupet që janë përcaktuar sipas një mënyre në përputhje me grupet për të cilat janë vëzhguar përqindjet historike të humbjeve. Pra, metoda e përdorur duhet të bëjë që secili grup të jetë i lidhur me informacionin mbi përvojën e kaluar të humbjes në grupin e aktiveve me karakteristikë të ngjashme të rrezikut të kredisë dhe të dhënat përkatëse të vëzhguara që pasqyrojnë kushtet aktuale.
- UZ92 Për të përcaktuar humbjet nga zhvlerësimi në një grup aktivesh financiare (p.sh. për huatë me tepricën më të vogël), mund të përdoren mënyra të bazuara në formula ose metoda statistikore, për aq kohë sa ato janë në përputhje me kërkesat e parashtruara në paragrafët 63–65 dhe UZ87– UZ91. Çdo model i përdorur duhet të përfshijë efektin e vlerës në kohë të parasë, të marrë parasysh flukset e mjeteve monetare për gjithë jetën e mbetur të një aktivi (jo vetëm për vitin tjetër), të marrë parasysh moshën e huasë brenda portofolit dhe të mos jap shkas për humbje nga zhvlerësimi në njohjen fillestare të një aktivi financiar.

Të ardhura nga interesi pas njohjes së zhvlerësimit

- UZ93 Kur një aktiv financiar ose grup aktivesh financiarë të ngjashëm janë çregjistruar si rezultat i një humbje nga zhvlerësimi, të ardhurat nga interesi njihen paskëta duke përdorur normën e interesit që është përdorur për të skontuar flukset e ardhshme të mjeteve monetare më qëllim matjen e humbjes nga zhvlerësimi.

Mbrojtja (paragrafët 71–102)

Instrumentet mbrojtës (paragrafët 72–77)

Kualifikimi i instrumenteve (paragrafët 72 dhe 73)

- UZ94 Humbja potenciale mbi një opsjon, që një njësi ekonomike shkruan, duhet të jetë mjaft më e madhe se fitimi neto potencial në vlerën e elementit të mbrojtur të lidhur. Me fjalë të tjera, një opsjon i shkruar nuk është efektiv në zvogëlimin e ekspozimit ndaj rrezikut të fitimit ose humbjes së një elementi të mbrojtur. Prandaj, një opsjon i shkruar nuk kualifikohet si një instrument mbrojtës vetëm nëse ai përcaktohet si një kompensim i një opsioni të blerë, duke përfshirë atë që është i përfshirë në një instrument tjetër financiar (për shembull, një opsjon blerjeje (call) i shkruar i përdorur për të mbuluar një pasiv të kërkueshëm). Në të kundërt, një opsjon i blerë ka fitime neto ose humbje potenciale të barabararta ose më të mëdha se humbjet dhe prandaj ka potencialin për të zvogëluar ekspozimin e fitimeve dhe humbjeve ndaj ndryshimeve në vlerat e drejta ose flukset e mjeteve monetare. Rrjedhimisht, ai mund të kualifikohet si një instrument mbrojtës.
- UZ95 Një aktiv financiar i matur me koston e amortizuar mund të përcaktohet si një instrument mbulues në një mbrojtje nga rreziku i kursit të këmbimit.
- UZ96 [Fshirë]
- UZ97 Instrumentet e kapitalit neto të vetë njësive ekonomike nuk janë aktive financiare apo detyrime financiare të njësive ekonomike dhe kështu që nuk mund të përcaktohen si instrumente mbulues.

Elementët e mbrojtur (paragrafët 78–84)

Kualifikimi i elementëve (paragrafët 78–80)

- UZ98 Një angazhim i përcaktuar për të blerë një biznes në një kombinim biznesi nuk mund të jetë një element i mbrojtur, me përjashtim të rrezikut nga këmbimi në monedhë të huaj, sepse rreziqet e tjerë që janë të mbrojtur nuk mund të identifikohen dhe të maten në mënyrë specifike. Këto rreziqe të tjera janë rreziqet e përgjithshme të biznesit.
- UZ99 Një investim sipas metodës së kapitalit neto nuk mund të jetë një element mbrojtës në një mbrojtje me vlerën e drejtë, sepse metoda e kapitalit neto njihet në fitim ose humbje pjesën e investitorit në fitimin ose humbjen e pjesëmarrjes, dhe jo ndryshimet në vlerën e drejtë të investimit. Për arsye të ngjashme, një investim në një filial të konsoliduar nuk mund të jetë element i mbrojtur në një mbrojtje me vlerën e drejtë, sepse konsolidimi njihet në fitim ose humbje, fitimin ose humbjen e filialit, dhe jo ndryshimet në vlerën e drejtë të investimit. Një mbrojtje e një investimi neto në një njësi ekonomike të huaj është ndryshe sepse ajo është një mbrojtje nga ekspozimi i monedhës së huaj, jo një mbrojtje me vlerën e drejtë në vlerën e investimit.
- UZ99A Paragrafi 80 pohon se në pasqyrat financiare të konsoliduara, transaksionet parashikues ndërgrupor me probabilitet të lartë për rrezikun e monedhës së huaj mund të kualifikohen si elementë të mbrojtur në një mbrojtje të fluksit të mjeteve monetare, me kusht që transaksioni të shprehet në monedhë të huaj të ndryshme nga monedha funksionale e njësisë ekonomike, që hyn në këtë transaksion, dhe rreziku i monedhës së huaj do të prekë fitimin ose humbjen e konsoliduar. Për këtë qëllim një njësi ekonomike mund të jetë një shoqëri mëmë, filial, pjesëmarrje, sipërmarrje e përbashkët ose degë. Në qoftë se rreziku i kursit të këmbimit në një transaksion ndërgrupi të parashikuar nuk ndikon në fitimin ose humbjen e konsoliduar, transaksioni i ndërgrupit nuk mund të kualifikohet si një element i mbrojtur. Zakonisht, ky është rasti për pagesat për përdorimin e pronës, pagesat e interesit ose shpenzimet e drejtimit midis anëtarëve të të njëjtit grup, nëse nuk ka një transaksion të jashtëm të lidhur. Megjithatë, kur rreziku i kursit të këmbimit në një transaksion ndërgrupi të parashikuar ndikon në fitimin ose humbjen e konsoliduar, transaksioni i ndërgrupit mund të kualifikohet si një element i mbrojtur. Një shembull për këtë janë shitjet e parashikuara të inventarëve midis pjesëtarëve të të njëjtit grup, nëse ka një shitje të mëtejshme të inventarit tek një palë tjetër jashtë grupit. Në mënyrë të ngjashme, një shitje ndërgrupi e parashikuar e makinerive dhe pajisjeve, nga njësi ekonomike e grupit që i ka prodhuar ato tek një njësi ekonomike e grupit që do t'i përdorë këto makineri e pajisje në operacionet e saj, mund të ndikojë fitimin ose humbjen e konsoliduar. Kjo mund të ndodhë, për shembull, për shkak se makineritë e pajisjet do të amortizohen nga njësi ekonomike që i ka blerë dhe vlera e njohur fillimisht për makineritë dhe pajisjet mund të ndryshojë nëse transaksioni i ndërgrupit i parashikuar është i shprehur në një monedhë të ndryshme nga monedha funksionale e njësisë ekonomike blerëse.
- UZ99B Në qoftë se mbrojtja e një transaksioni ndërgrup parashikues kualifikohet për kontabilitetin mbrojtës, çdo fitim ose humbje, që njihet drejtpërdrejt në kapitalin neto në përputhje me paragrafin 95(a), do të riklasifikohet në fitim ose humbje në të njëjtën periudhë ose periudha gjatë të cilave rreziku i monedhës së huaj për një transaksion të mbrojtur prek fitimin ose humbjen e konsoliduar..
- UZ99BA Një njësi ekonomike mund të përcaktojë të gjitha ndryshimet në flukset e mjeteve monetare ose vlerën e drejtë të një zëri të mbrojtur në një marrëdhënie mbrojtëse. Një njësi ekonomike mund të përcaktojë vetëm ndryshimet në flukset e mjeteve monetare ose vlerën e drejtë të një zëri të mbrojtur mbi ose nën një çmim të caktuar ose të një variabli tjetër (një rreziku të njëanshëm). Vlera e perceptuar e një opsioni të blerë për t'u përdorur si instrument mbulues (duke supozuar që ai ka të njëjtët terma principali si rreziku i përcaktuar), por jo vlera e tij në kohë, pasqyron një rrezik të njëanshëm në një element të mbrojtur. Për shembull, një njësi ekonomike mund të përcaktojë ndryshueshmërinë e rezultateve të flukseve të mjeteve monetare të ardhshme që vjen si rezultat i rritjes së çmimit në blerjen e parashikuar të një malli. Në një situatë të tillë, përcaktohen vetëm humbjet e flukseve monetare që rezultojnë nga një rritje e tillë në çmim, mbi nivelin e specifikuar. Rreziku i mbrojtjes nuk përfshin vlerën në kohë të opsionit të blerë për shkak se vlera në kohë nuk është një komponent i transaksionit të parashikuar (të ardhshëm) që ndikon fitimin ose humbjen (paragrafi 86 (b)).

Përcaktimi i zërave financiarë si zëra të mbrojtur (paragrafët 81 dhe 81A)

- UZ99C Në qoftë se një pjesë e flukseve të mjeteve monetare të aktivitetit financiar ose pasivitetit financiar përcaktohet si një element i mbrojtur, atëherë kjo pjesë e përcaktuar duhet të jetë më e vogël se flukset monetare gjithsej të aktivitetit ose pasivitetit. Për shembull, në rastin e një pasivi, norma e interesit efektiv e të cilit është poshtë LIBOR, një njësi ekonomike nuk mund të përcaktojë (a) një pjesë të pasivitetit të barabartë me vlerën e

principalit plus interesin në LIBOR dhe (b) një pjesë negative të mbetur. Megjithatë, njësia ekonomike mund të përcaktojë të gjitha flukset monetare të aktivit financiar ose pasivit financiar në tërësi, si elementë të mbrojtur, dhe t'i mbrojë ata vetëm nga ndonjë rrezik i veçantë (p.sh. vetëm nga ndryshimet që lidhen drejtpërdrejt me ndryshimet në LIBOR). Për shembull, në rastin e një pasivi financiar, kur norma e interesit efektiv të tij është 100 pikë bazë poshtë LIBOR, njësia ekonomike mund ta përcaktojë si element të mbrojtur të tërë pasivin (d.m.th. principali plus interesi me LIBOR minus 100 pikë bazë) dhe mbron ndryshimin në vlerën e drejtë ose flukset monetare të këtij pasivi të tërë, që lidhet drejtpërdrejt me ndryshimet në LIBOR. Njësia ekonomike mundet, gjithashtu, të zgjedhë një raport mbrojtjeje në vend të asaj një nga një, për të përmirësuar efektivitetin e mbrojtjes, siç përshkruhet në paragrafin UZ100.

UZ99D Përveç kësaj, në qoftë se një instrument financiar me një normë të pandryshueshme, ndonjë herë është i mbrojtur pas krijimit të tij dhe ndërkohë normat e interesit kanë ndryshuar, njësia ekonomike mund të përcaktojë një pjesë të barabartë për një normë bazë, që është më e lartë se norma e kontraktuar paguar mbi zërin. Njësia ekonomike mund të veprojë kështu me kusht që norma bazë të jetë më e vogël se norma e interesit efektiv e llogaritur mbi bazën e supozimit që njësia ekonomike e ka blerë instrumentin në ditën e parë që e përcakton elementin e mbrojtur. Për shembull, supozohet se një njësi ekonomike krijon një aktiv financiar me normë të pandryshueshme për 100NJM, që ka një normë interesi efektiv prej 6 për qind në kohën që LIBOR është 4 për qind. Ajo fillon ta mbrojë aktivin pak më vonë, kur LIBOR është rritur në 8 për qind dhe vlera e drejtë e aktivit është ulur në 90NJM. Njësia ekonomike llogarit, që në qoftë se ajo do ta kishte blerë aktivin në datën e parë që e përcakton atë si element të mbrojtur për vlerën e drejtë të pastajme prej 90NJM, norma efektive do të ishte 9.5 për qind. Meqë LIBOR është më i vogël se kjo normë efektive, njësia ekonomike mund të përcaktojë një pjesë LIBOR prej 8 për qind, që përbëhet pjesërisht nga flukset monetare të interesit kontraktual dhe pjesërisht nga diferenca midis vlerës së drejtë aktuale (d.m.th. 90 NJM) dhe shumës së ripagueshme në maturim (d.m.th. 100NJM).

UZ99E Paragrafi 81 lejon që një njësi ekonomike të përcaktojë diçka tjetër përveç ndryshimit të të gjithë vlerës së drejtë ose ndryshueshmërisë të flukseve monetare nga një instrument financiar. Për shembull:

- (a) të gjitha flukset e mjeteve monetare të një instrumenti financiar mund të përcaktohen për flukset e parasë ose për ndryshimet në vlerën e drejtë që lidhen me disa (por jo të gjitha) rreziqe; ose
- (b) disa nga (por jo të gjitha) flukset e mjeteve monetare të një instrumenti financiar mund të caktohen për flukset e parasë ose për ndryshimet në vlerën e drejtë që lidhen vetëm me disa ose me të gjitha rreziqet (d.m.th. një 'pjesë' e flukseve monetare të instrumentit financiar mund të jenë caktuar për ndryshimet që lidhen me të gjitha rreziqet ose vetëm me disa prej tyre).

UZ99F Në mënyrë që të jenë të pranueshëm për kontabilitetin mbrojtës, rreziqet e përcaktuara dhe disa pjesë të caktuara duhet të jenë komponent të identifikueshëm të një instrumenti financiar. Gjithashtu, ndryshimet në flukset e mjeteve monetare ose në vlerën e drejtë të të gjithë instrumentit financiar e cila vjen nga ndryshimet në rreziqet dhe pjesët e caktuara, duhet të matet në mënyrë të besueshme. Për shembull:

- (a)) për një instrument financiar me normë fikse, të mbrojtur për ndryshimet në vlerën e drejtë që lidhen me ndryshimet në normën e interesit pa rrezik ose bazë, interesi bazë ose pa rrezik konsiderohen normalisht si dy përbërës të identifikueshëm të instrumentit financiar, të cilat mund të maten me besueshmëri.
- (b) Inflacioni, më vete, nuk është i identifikueshëm dhe i matshëm me besueshmëri dhe nuk mund të përcaktohet si një rrezik ose si pjesë e një instrumenti financiar, përveç kur plotësohen kushtet në piken.
- (c) pjesa e inflacionit e lidhur me flukset e parave nga një obligacion i ndikuar nga inflacioni, i cili është i specifikuar sipas një kontrate (duke supozuar se nuk ka asnjë kërkesë për kontabilizimin veçmas të një derivativi) identifikohet veçmas dhe matet me besueshmëri për sa kohë që fluksi monetar i këtij instrumenti nuk është prekur nga kjo pjesë e inflacionit.

Përcaktimi i zërave jo financiarë si zëra të mbrojtur (paragrafi 82)

UZ100 Ndryshimet në çmimin e një elementi ose një përbërësi të një aktivi jofinanciar, ose pasivi jofinanciar, në përgjithësi nuk kanë një efekt të parashikueshëm, të matshëm në mënyrë të veçantë, mbi çmimin e zërit që është i krahasueshëm me efektin, le të themi, një ndryshim në normat e interesit të tregut mbi çmimin e një obligacioni. Kështu, një aktiv jofinanciar ose një pasiv jofinanciar është një zë i mbrojtur vetëm në tërësinë e tij ose për rrezikun e këmbimit në monedhë të huaj. Në qoftë se ka një diferencë midis termave të instrumentit mbrojtës dhe termave të instrumentit të mbrojtur (siç është në rastin e mbrojtjes së blerjes së parashikuar të kafesë braziliene duke përdorur një kontratë të ardhshme për të blerë kafe kolumbiane në terma jo të ngjashëm), marrëdhënia mbrojtëse gjithsesi mund të kualifikohet si një marrëdhënie mbrojtëse nëse plotësohen të gjitha kushtet e paragrafit 88, duke patur parasysh që mbrojtja pritet të jetë mjaft efektive. Për këtë qëllim, vlera e instrumentit mbrojtës mund të jetë më e madhe ose më e vogël se ajo e

elementit të mbrojtur, në qoftë se kjo përmirëson efektivitetin e marrëdhënieve mbrojtëse. Për shembull, mund të bëhen analizat e regresionit për të vendosur një marrëdhënie statistikore midis elementit të mbrojtur (p.sh. transaksioni me kafën braziliane) dhe instrumentit mbrojtës (p.sh. transaksioni me kafën kolumbiane). Në qoftë se ka një marrëdhënie statistikore të mirëqenë midis dy variablave (d.m.th. midis çmimeve për njësi të kafes braziliane dhe asaj kolumbiane), përrësia e vijës së regresionit mund të përdoret për të vendosur raportin e mbrojtjes që do të maksimizojë efektivitetin e pritshëm. Për shembull, në qoftë se përrësia e vijës së regresionit është 1.02, një raport mbrojtës, bazuar në 0.98 të sasive të elementëve të mbrojtur kundrejt 1.00 sasive të instrumentit mbrojtës, maksimizon efektivitetin e pritshëm. Megjithatë, marrëdhënia mbrojtëse mund të rezultojë në mos efektivitet që njihet në fitim ose humbje gjatë periudhës të marrëdhënies mbrojtëse.

Përcaktimi i zërave financiarë si zëra të mbrojtur (paragrafët 83 dhe 84)

- UZ101 Mbrojtja e një pozicioni neto të përgjithshëm (p.sh. pozicioni neto i të gjithë aktiveve me normë të pandryshueshme dhe pasive me normë me maturitete të ngjashme), përveç një elementi specifik të mbrojtur, nuk kualifikohet për kontabilitetin mbrojtës. Megjithatë, pothuajse i njëjti efekt në fitim ose humbje të kontabilitetit mbrojtës për këtë tip marrëdhënie mbrojtëse mund të arrihet duke përcaktuar si element të mbrojtur pjesë të zërave bazë. Për shembull, në qoftë se një bankë ka 100NJM aktive dhe 90NJM pasive me rreziqe dhe terma me natyrë të ngjashme dhe mbron ekspozimin për 10NJM neto, ajo mund të përcaktojë si element të mbrojtur 10NJM të këtyre aktiveve. Ky përcaktim mund të përdoret, në qoftë se këto aktive dhe pasive janë instrumente me normë të pandryshueshme dhe në këtë rast kemi një mbrojtje të vlerës së drejtë, ose nëse ata janë instrumente me norma të ndryshueshme dhe në këtë rast kemi një mbrojtje të fluksit të mjeteve monetare. Në mënyrë të ngjashme, në qoftë se një njësi ekonomike ka një angazhim të përcaktuar për të blerë në monedhë të huaj 100NJM dhe një angazhim të përcaktuar për të shitur në monedhë të huaj 90NJM, atëherë ajo mund të mbrojë vlerën neto 10NJM, duke blerë një derivativ dhe duke e përcaktuar atë si një instrument mbrojtës që lidhet me 10NJM të angazhimit të përcaktuar të blerjes prej 100NJM.

Elementët e mbrojtur (paragrafët 85-102)

- UZ102 Një shembull i mbrojtjes së vlerës së drejtë është mbrojtja e një instrumenti borxhi me normë të pandryshueshme, nga ekspozimi ndaj ndryshimeve në vlerën e drejtë, si rezultat i ndryshimeve në normat e interesit. Një mbrojtje e tillë mund të përdoret nga emetuesi ose zotëruesi.
- UZ103 Një shembull i mbrojtjes së fluksit të mjeteve monetare është përdorimi i swap për ndryshimin e normës së luhatshme të borxhit kundrejt normës të pandryshueshme të tij (d.m.th. mbrojtja e një transaksioni të ardhshëm ku flukse mjeteve monetare të ardhshme të mbrojtura janë pagesat e ardhshme të interesit).
- UZ104 Mbrojtja e një angazhimi të përcaktuar (p.sh. mbrojtja e ndryshimit në çmimin e lëndës djegëse në lidhje me një angazhim kontraktual të panjohur nga një njësi elektrike për të blerë lëndë djegëse me një çmim të pandryshueshëm) është një mbrojtje ndaj ekspozimit për një ndryshim në vlerën e drejtë. Në këtë mënyrë, një mbrojtje e tillë është një mbrojtje me vlerën e drejtë. Megjithatë, sipas paragrafit 87, një mbrojtje nga rreziku i këmbimit në monedhë të huaj të një angazhimi të përcaktuar, në të kundërt mund të trajtohet si një mbrojtje e fluksit të mjeteve monetare.

Vlerësimi i efektivitetit të mbrojtjes

- UZ105 Një mbrojtje trajtohet si mjaft efektive vetëm në qoftë se plotësohen të dy kushtet e mëposhtme:
- (a) Në fillim të mbrojtjes dhe në periudhat të mëpasshme, mbrojtja pritet të jetë mjaft efektive, kur bëhet kompensimi i ndryshimeve në vlerën e drejtë ose flukset e mjeteve monetare të lidhura me rrezikun e mbrojtur gjatë periudhës për të cilën është përcaktuar mbrojtja. Një pritshmëri e tillë mund të demonstrohet në mënyra të ndryshme, duke përfshirë krahasimin e ndryshimeve të kaluara në vlerën e drejtë ose flukset e mjeteve monetare të elementit të mbrojtur, që janë të lidhura me rrezikun e mbrojtur për ndryshimet e kaluara në vlerën e drejtë, ose flukset e mjeteve monetare të instrumentit mbrojtës, ose duke demonstruar një korrelacion të lartë statistikor midis vlerës së drejtë ose flukseve të mjeteve monetare të elementit të mbrojtur dhe atyre të instrumentit mbrojtës. Njësia ekonomike mundet, gjithashtu, të zgjedhë një raport mbrojtjeje në vend të asaj një nga një, për të përmirësuar efektivitetin e mbrojtjes, siç përshkruhet në paragrafin UZ100.
 - (b) Rezultatet aktuale të mbrojtjes janë brenda një intervali 80-125 për qind. Për shembull, në qoftë se rezultate aktuale janë të tilla që humbja nga instrumenti mbrojtës është 120NJM dhe fitimi neto nga instrumenti në mjete monetare është 100NJM, kompensimi mund të matet me raportin 120/100, i cili është 120 për qind, ose me raportin 100/120, i cili është 83 për qind. Në këtë

shembull, duke supozuar që mbrojtja plotëson kushtin e pikës (a), njësia ekonomike do të arrijë në përfundimin që mbrojtja ka qenë mjaft efektive.

- UZ106 Efektiviteti vlerësohet, të paktën, në kohën që një njësia ekonomike përgatit pasqyrat e saj financiare vjetore ose ato të ndërmjetme.
- UZ107 Ky standard nuk specifikon një metodë të vetme për vlerësimin e një mbrojtje efektive. Metoda që një njësia ekonomike përdor për vlerësimin e efektivitetit të mbrojtjes varet nga strategjia e saj e drejtimin të rrezikut. Për shembull, në qoftë se strategjia e drejtimin të rrezikut të një njësie ekonomike është që të rregullojë periodikisht vlerën e instrumentit mbrojtës, për të pasqyruar ndryshimet në pozicionin mbrojtës, atëherë njësia ekonomike kërkohet të demonstrojë që mbrojtja pritët të jetë mjaft efektive vetëm për periudhën deri sa më pas vlera e instrumentit mbrojtës të rregullohet. Në disa raste, një njësia ekonomike përdor metoda të ndryshme për tipe të ndryshme të mbrojtjes. Dokumentacioni i një njësie ekonomike të strategjisë së saj të mbrojtjes përfshin procedurat për vlerësimin e efektivitetit. Këto procedura specifikojnë nëse vlerësimi përfshin të gjitha fitimet ose humbjet neto nga një instrument mbrojtës ose nëse është përjashtuar vlera në kohë e instrumentit.
- UZ107A Në qoftë se një njësia ekonomike mbron më pak se 100 për qind të ekspozimit ndaj rrezikut të një zëri, kështu p.sh.85 për qind, ajo do ta përcaktojë elementin e mbrojtur që të jetë sa 85 për qind e ekspozimit dhe do të matë mos efektivitetin bazuar në ndryshimin në këtë 85 për qind të ekspozimit të përcaktuar. Sidoqoftë, kur mbrojtja është e përcaktuar për një ekspozim prej 85 për qind, njësia ekonomike mund të përdorë raportin mbrojtës (mbrojtjen në përqindje), sesa mbrojtjen një nga një, nëse kjo përmirëson efektivitetin e pritshëm të mbrojtjes, siç shpjegohet në paragrafin UZ100.
- UZ108 Në qoftë se termat e principalit të instrumentit mbrojtës dhe të aktivit, pasivit, angazhimit të përcaktuar ose transaksionit parashikues me probabilitet të lartë të mbrojtur, janë të njëjtë, ndryshimet në vlerën e drejtë dhe flukset e mjeteve monetare, të lidhura drejtpërdrejt me rrezikun nga i cili mbrohet, mund të kompensojnë njeri-tjetrin, si në momentin mbrojtja ka filluar dhe më pas. Për shembull, një swap për norma interesi ka mundësi të jetë një mbrojtje efektive, në qoftë se shumat imagjinare dhe e principalit, afati, datat e rivlerësimit, datat e arkëtimeve dhe pagesave të interesit dhe principalit, dhe bazat për matjen e normave të interesit janë të njëjta si për instrumentin mbrojtës, ashtu dhe për elementin e mbrojtur. Përveç kësaj, mbrojtja me një kontratë të ardhshme e një blerjeje malli, parashikuar me probabilitet të lartë, mundet të jetë mjaft efektive në qoftë se:
- (a) kontrata e ardhshme është për blerjen e të njëjtës sasi, të të njëjtit mall, në të njëjtën kohë dhe vend, sikurse blerja parashikuese e mbrojtur;
 - (b)) vlera e drejtë e kontratës së ardhshme (forward) në fillim është zero; dhe
 - (c) edhe ndryshimi në skonton ose primin mbi një kontratë të ardhshme (forward) përjashtohet nga vlerësimi i efektivitetit dhe njihet në fitim ose humbje, edhe ndryshimi në flukset e mjeteve monetare të pritshme nga transaksioni parashikues me probabilitet të lartë bazohet në çmimin e ardhshëm (forward) për mallin.
- UZ109 Nganjëherë instrumenti mbrojtës kompenson vetëm një pjesë të rrezikut të mbrojtur. Për shembull, një mbrojtje nuk do të ishte plotësisht efektive, në qoftë se instrumenti mbrojtës dhe elementi i mbrojtur janë të shprehur në monedha të ndryshme që nuk lëvizin në të njëjtin drejtim. Gjithashtu, një mbrojtje nga rreziku i normës së interesit duke përdorur një derivativ nuk do të ishte plotësisht efektive, në qoftë se një pjesë e ndryshimit në vlerën e drejtë të derivativit është e lidhur drejtpërdrejt me rrezikun e kredisë së palës tjetër.
- UZ110 Për t'u kualifikuar për kontabilitet mbrojtës, mbrojtja duhet të jetë e lidhur me një rrezik specifik të përcaktuar dhe të identifikuar dhe jo vetëm me rreziqet e përgjithshme të biznesit, dhe përfundimisht duhet të prekë fitimin ose humbjen e njësies ekonomike. Një mbrojtje nga rreziku i amortizimit moral të një aktivi fizik ose rreziku i shpronësimit të pasurisë nga qeveria nuk është e përshtatshme për kontabilitetin mbrojtës; efektiviteti nuk mund të matet, sepse këto rreziqe nuk janë të matshme në mënyrë të besueshme.
- UZ110A Paragrafi 74 (a) lejon që një njësia ekonomike të ndajë vlerën e perceptuar dhe vlerën në kohë të një kontrate opsioni dhe të caktojë si një instrument mbrojtës vetëm ndryshimin në vlerën e perceptuar të kontratës së opsionit. Ky përcaktim mund të rezultojë në një marrëdhënie mbrojtëse të përkryer që është efektive në arritjen e kompensimit nga ndryshimi në flukset e mjeteve monetare që i takojnë një rreziku mbrojtjeje të njëanshëm të një transaksioni parashikues, në qoftë se termat e principalit të transaksionit parashikues dhe instrument mbrojtës janë të njëjta.
- UZ110B Nëse një njësia ekonomike e përcakton një opsion të blerë, në tërësinë e saj, si instrument mbrojtës të rrezikut të njëanshëm që lind nga një transaksion parashikues, marrëdhënia mbrojtëse nuk do të jetë më efektive në mënyrë të plotë. Kjo ndodh sepse për shkak se primi i paguar për opsionin përfshin vlerën në kohë dhe, siç është cekur në paragrafin UZ99BA, një risk i përcaktuar si i njëanshëm nuk përfshin vlerën në kohë të opsioni. Prandaj, në këtë situatë, nuk do të ketë asnjë kompensim ndërmjet flukseve të mjeteve monetare në lidhje me vlerën në kohë të primit të paguar opsionit dhe rrezikut të mbrojtjes.

- UZ111 Në rastin e rrezikut të normës së interesit, mbrojtja efektive mund të vlerësohet duke përgatitur një grafik maturimi për aktivin financiar dhe pasivët financiarë që tregon ekspozimin neto të normës së interesit për çdo periudhë kohe, me kusht që ekspozimi neto është i lidhur me një aktiv ose pasiv specifik (ose një grup aktivesh ose pasivesh, ose një pjesë specifike e tyre) duke i dhënë shkas një ekspozimi neto, dhe mbrojtja efektive vlerësohet kundrejt këtij aktivit ose pasivi.
- UZ112 Për të bërë vlerësimin e efektivitetit të mbrojtjes, në përgjithësi, një njësi ekonomike shqyrton vlerën në kohë të parasë. Norma e pandryshueshme e interesit mbi elementin e mbrojtur nuk është e nevojshme që të jetë e lidhur saktë me normën e pandryshueshme të interesit mbi swap-in e përcaktuar si një mbrojtje të vlerës së drejtë. Po kështu, as norma e ndryshueshme e interesit mbi një aktiv ose pasiv që mbart interes nuk është e nevojshme të jetë e njëjtë me normën e ndryshueshme të interesit mbi swap, i përcaktuar si një mbrojtje e fluksit të mjeteve monetare. Vlera e drejtë e një swap derivon nga shlyerjet e tij neto. Normat e pandryshueshme dhe të ndryshueshme të swap mund të ndryshohen pa prekur shlyerjen neto edhe në qoftë se ato ndryshojnë që të dyja me të njëjtën shumë.
- UZ113 Në qoftë se njësi ekonomike nuk plotëson kriterin e mbrojtjes efektive, atëherë ajo ndërpret zbatimin e kontabilitetit mbrojtës që nga data më e fundit, që është demonstruar se mbrojtja ka qenë efektive. Megjithatë, në qoftë se njësi ekonomike identifikon ngjarjen ose ndryshimin në rrethanat, e cila ka bërë që marrëdhëniet mbrojtëse të mos plotësojnë kriterin e efektivitetit, dhe demonstroi që mbrojtja ka qenë efektive përpara ndodhjes së ngjarjes ose ndryshimit në rrethanat, njësi ekonomike ndërpret zbatimin e kontabilitetit mbrojtës që nga data e ngjarjes ose ndryshimit në rrethanat.

Kontabiliteti mbrojtës me vlerën e drejtë për mbrojtjen e një portofoli nga rreziku i normës së interesit

- UZ114 Për një mbrojtje nga vlera e drejtë të rrezikut të normës së interesit e shoqëruar me një portofol të aktiveve financiare ose detyrimeve financiare, një njësi ekonomike do të kishte plotësuar kërkesat e këtij Standardi në qoftë se ajo përputhet me procedurat e përshkruara në pikën (a) deri (i) dhe në paragrafët UZ 115 - UZ132 më poshtë.
- (a) Si pjesë e procesit të menaxhimit të rrezikut të sajë një njësi ekonomike identifikon një portofol me zëra, për të cilët dëshiron të mbrohet nga rreziku i normës së interesit. Portofoli mund të përmbajë vetëm aktive, vetëm detyrime, ose të dyja aktive dhe detyrime. Njësi ekonomike mund të identifikojë dy ose me shumë portofola, rast në të cilin njësi ekonomike zbaton udhëzuesin e mëposhtëm për çdo portofol më vete.
 - (b) Njësi ekonomike analizon portofolin në periudhat e rivlerësimit bazuar në datat e pritshme, sesa ato kontraktuale të rivlerësimit. Analizat në periudhat e rivlerësimit mund të kryhen në mënyra të ndryshme duke përfshirë programimin e flukseve të mjeteve monetare në periudhat në të cilat ato priten të kryhen, ose programimin e shumave imagjinare të principalit në të gjitha periudhat deri kur bëhet rivlerësimi i pritshëm.
 - (c) Mbi bazën e kësaj analize, njësi ekonomike vendos për shumën që dëshiron të mbrojë. Njësi ekonomike përcakton si një element të mbrojtur një shumë të aktiveve ose pasiveve (por jo një shumë neto) nga portofoli i identifikuar të barabartë me shumën që ajo dëshiron ta përcaktojë si të mbrojtur. Kjo shumë, gjithashtu, përcakton masën e përqindjes që përdoret për testimin e efektivitetit në përputhje me paragrafin UZ126(b).
 - (d) Njësi ekonomike përcakton që të mbrohet nga rreziku i normës së interesit. Ky rrezik mund të jetë një pjesë e rrezikut të normës së interesit për secilin prej zërave në pozicion të mbrojtur, siç është norma bazë e interesit (p.sh.
 - (e) LIBOR). Njësi ekonomike përcakton një ose më shumë instrumente mbrojtës për çdo periudhë kohe rivlerësimi.
 - (f) Duke përdorur përcaktimet e bëra më sipër në pikat (c)-(e), njësi ekonomike vlerëson në fillim dhe në periudhat e mëpasshme, nëse mbrojtja pritet të jetë mjaft efektive gjatë periudhës për të cilën mbrojtja është përcaktuar.
 - (g) Periodikisht, njësi ekonomike mat ndryshimin në vlerën e drejtë të elementit të mbrojtur (siç përcaktohet në pikën (c)), që është i lidhur drejtpërdrejt me rrezikun e mbrojtur (si është përcaktuar në pikën (d)), bazuar në datat e pritshme të rivlerësimit, të përcaktuara në pikën (b). Më kusht që mbrojtja e përcaktuar aktualisht të rezultojë se ka qenë mjaft efektive, kur të vlerësohet duke përdorur metodën e dokumentuar të njësisë ekonomike për vlerësimin e efektivitetit, njësi ekonomike njeh ndryshimin në vlerën e drejtë të elementit të mbrojtur si një fitim ose humbje neto në fitim ose humbje dhe në njërin prej dy nën zërave në pasqyrën e

pozicionit financiar, si përshkruhet në paragrafin 89A. Ndryshimi në vlerën e drejtë nuk ka nevojë të shpërndahet sipas aktiveve ose pasiveve individuale.

- (h) Njësia ekonomike mat ndryshimin në vlerën e drejtë të instrumentit mbrojtës (siç përcaktohet në pikën (e)) dhe e njeh atë si një fitim ose humbje neto në fitim ose humbje. Vlera e drejtë e instrumentit mbrojtës njihet si një aktiv ose pasiv në pasqyrën e pozicionit financiar.
 - (i) Çdo mos efektivitet³ do të njihet në fitim ose humbje si një diferencë midis vlerës së drejtë, duke iu referuar pikës (g), dhe asaj të referuar në pikën (h).
- UZ115 Kjo metodë përshkruhet më hollësisht më poshtë. Metoda duhet të zbatohet vetëm për mbrojtjen me vlerën e drejtë të rrezikut të normës së interesit që është i lidhur me një portofol të aktiveve financiare ose pasiveve financiare.
- UZ116 Portofoli i identifikuar në paragrafin UZ114(a) mund të përmbajë aktive dhe pasive. Në të kundërt, ai mund të jetë një portofol që përmban vetëm aktive, ose vetëm detyrime. Portofoli përdoret për të përcaktuar shumën e aktiveve ose pasiveve që njësia ekonomike dëshiron të mbrojë. Megjithatë, portofoli në vetvete nuk është i përcaktuar si element i mbrojtur.
- UZ117 Në zbatim të paragrafit UZ114(b), njësia ekonomike përcakton datën e pritshme të rivlerësimit të një zëri si datën më të hershme kur ky zë pritët të maturohet ose të rivlerësohet për normat e tregut. Datat e pritshme të rivlerësimit çmohen në fillim të mbrojtjes dhe gjatë gjithë afatit të saj, bazuar në përvojën historike dhe informacion tjetër të vlefshëm, duke përfshirë informacionin dhe parashikimet në lidhje me normat e parapagimit, normat e interesit dhe ndërlidhjen midis tyre. Njësitë ekonomike, që nuk kanë ndonjë përvojë specifike të tyre ose një përvojë të mjaftueshme, përdorin eksperiencën e grupit të barabartë për instrumentet e krahasueshme financiare. Këto çmuarje rishikohen periodikisht dhe përditësohen mbi bazën e eksperiencës. Në rastin e një zëri me normë të pandryshueshme, që është e parapagueshme, data e pritshme e rivlerësimit është data në të cilën zëri pritët të parapaguhet, nëse nuk rivlerësohet me normat e tregut në një datë më të hershme. Për një grup me zëra të ngjashëm, analizat në periudhat kohore bazuar në datat e pritshme të rivlerësimit janë në formën e shpërndarjes së një përqindjeje të grupit, sesa sipas zërave individuale, për secilën periudhë kohe. Njësia ekonomike zbaton edhe metodologji të tjera për të tilla shpërndarje. Për shembull, ajo mund të përdorë një shumëfishues normash të parapagimit për të shpërndarë amortizimin (shlyerjen) e huave për periudha kohe bazuar në datat e pritshme të rivlerësimit. Megjithatë, metodologjia për një shpërndarje të tillë do të jetë në përputhje me procedurat dhe objektivat e drejtimit të rrezikut të njësive ekonomike.
- UZ118 Si një shembull të përcaktimit i cili është shtjelluar në paragrafin UZ114(c), në qoftë se në një periudhë të veçantë rivlerësimi një njësi ekonomike parashikon që ka aktive me normë fikse prej 100 NjM dhe detyrime me normë fikse prej 80 NjM dhe vendos të mbrojë të gjithë pozicionin neto prej 20 NjM, ajo përcakton si element të mbrojtur, aktivet në shumën e 20 NjM (një pjesë të aktiveve).⁴ Përcaktimi është shprehur si një "shumë e monedhës" (që do të thotë një shumë dollarësh, eurosh, paudësh) sesa si aktive individuale. Në vazhdimësi të gjitha aktivet (ose detyrimet) nga të cilat është tërhequr shumata e mbrojtur që do të thotë të gjitha NjM 100 të aktiveve në shembullin e mësipërm duhet të jenë:
- (a) 100NjM e aktiveve në këtë shembull – duhet të jenë: zëra të mbrojtur ata zëra që vlera e drejtë të cilëve ndryshon në përgjigje ndaj ndryshimeve në normën e interesit; dhe
 - (b) zëra që mund të jenë kualifikuar për kontabilitetin mbrojtës së vlerës së drejtë në qoftë se ata do të kishin qenë përcaktuar si të mbrojtur në mënyrë individuale. Në mënyrë të veçantë, për arsye se SNRF 9 specifikon që vlera e drejtë e një detyrimi financiar me një tipar kërkueshmërie pa afat (siç është një depozitë pa afat dhe disa tipe depozitash me afat) nuk është më pak sesa shumata e llogarisë së pagueshme pa afat, e skontuar që nga dita e parë që shumata mund të kërkohej për tu paguar, një zë i tillë nuk mund të kualifikohet për në kontabilitetin mbrojtës të vlerës së drejtë për çdo periudhë kohore përtej periudhës më të shkurtër në të cilën mbajtësi mund të kërkojë pagesën. Në shembullin e mësipërm, pozicioni i mbrojtur është një shumë aktivesh. Në këtë mënyrë, detyrime të tilla nuk janë pjesë e elementit të mbrojtur të përcaktuar, por përdoren nga njësia ekonomike e për të përcaktuar shumën e aktivit që është përcaktuar si aktiv për tu mbrojtur. Në qoftë se pozicioni që njësia ekonomike dëshiron të mbrojë do të ishte një shumë e detyrimeve, shumata që do të përfaqësonte elementin e mbrojtur të përcaktuar duhet të hiqet nga detyrimet me normë interesi të fiksuar të ndryshme nga ato detyrime që njësisë ekonomike do ti kërkohej ti paguante në një periudhë kohore më të hershme dhe përqindja mesatare e përdorur për të vlerësuar mbrojtjen efektive në përputhje me paragrafin UZ126(b) do të llogaritej si një përqindje e këtyre detyrimeve. Për shembull, le të supozojmë se një njësi ekonomike parashikon që një periudhë kohore rivlerësimi ka detyrime me normë fikse interesi në shumën 100 NjM, e përbërë

³ Në këtë kontekst zbatohen konsideratat për materialitetin njëlloj si në tërë SNRF-të.

⁴ Standardi lejon njësinë ekonomike të përcaktojë çdo shumë të aktiveve ose pasiveve të vlefshme të kualifikuar, d.m.th. në këtë shembull çdo shumë të aktiveve midis 0NjM dhe 100NjM.

nga 40 NjM depozita pa afat dhe 60 NjM detyrime me tipar kërkueshmërie pa afat, he 70 NjM aktive me normë fikse interesi. Në qoftë se njësia ekonomike vendos të mbrojtë të gjithë pozicionin neto të 30 NjM, ajo përcakton si element të mbrojtur detyrimet prej 30 NjM ose 50 përqind⁵ të detyrimeve me tipar kërkueshmërie pa afat.

UZ119 Gjithashtu, njësia ekonomike vepron në përputhje me kërkesat e tjera të përcaktimit dhe të dokumentimit që janë parashtruar në paragrafin 88(a). Për një portofol mbrojtës nga rreziku i normës së interesit, ky përcaktim dhe dokumenta specifikon politikën e njësisë ekonomike për të gjithë variablat që janë përdorur për të identifikuar shumën që është mbrojtur dhe mënyrën e matjes së efektivitetit, përfshirë sa më poshtë:

- (a) cilat aktive dhe pasive janë përfshirë në mbrojtje portofoli dhe mbi ç'baza hiqen ata nga portofoli.
- (b) si i çmon njësia ekonomike datat e rivlerësimit, përfshirë se cilat janë supozimet për normat e interesit që përbëjnë bazën e çmuarjeve të normave të parapagimit dhe mbi ç'bazë ndryshojnë këto çmuarje. E njëjta metodë përdoret si për çmuarjet fillestare të bëra në kohën që një aktiv ose pasiv është përfshirë në portofol e mbrojtur, ashtu dhe për rishikimin më vonë të këtyre çmuarjeve.
- (c) numri dhe kohëzgjatja e periudhave të rivlerësimit.
- (d) sa shpesh njësia ekonomike do të testojë efektivitetin dhe cilën prej dy metodave në paragrafin UZ126 do të përdorë.
- (e) metodologjia e përdorur nga njësia ekonomike për të përcaktuar shumën e aktiveve ose pasiveve që janë projektuar si elementë të mbrojtur dhe, në lidhje me këtë, masën e përqindjes së përdorur kur njësia ekonomike teston efektivitetin me metodën e përshkruar në paragrafin UZ126(b).
- (f) kur njësia ekonomike teston efektivitetin duke përdorur metodën e përshkruar në paragrafin UZ126(b), a do të bëjë testimin e efektivitetit individualisht për çdo periudhë kohe rivlerësimi, për të gjitha periudhat në total, apo duke i kombinuar të dyja.

Politikat e specifikuar në përcaktimin dhe dokumentimin e marrëdhënies mbrojtëse do të jenë në përputhje me objektivat dhe procedurat e drejtimit të rrezikut të njësisë ekonomike. Ndryshimet në politika nuk mund të jenë arbitrare. Ato duhet të justifikohen mbi bazën e ndryshimeve në kushtet e tregut dhe në faktorët e tjerë dhe të jenë në përputhje me objektivat dhe procedurat e drejtimit të rrezikut të njësisë ekonomike.

UZ120 Instrumenti mbrojtës, duke iu referuar paragrafit UZ114(e), mund të jetë një derivativ i vetëm ose një portofol derivativësh, të cilët të gjithë janë të ekspozuar ndaj rrezikut të mbrojtur të normës së interesit, të përcaktuar në paragrafin UZ114(d) (p.sh. portofoli i swap-eve të normave të interesit që të gjitha janë të ekspozuara për LIBOR). Një portofol i tillë i derivativëve mund të ketë pozicione për kompensimin e rrezikut. Megjithatë, ai mund të mos përfshijë opsione të shkruara ose opion të shkruar neto, sepse Standardi⁶ nuk i lejon të tilla opsione të përcaktohen si instrumente mbrojtës (me përjashtim kur një opion i shkruar është përcaktuar si një kompensim për një opion të blerë). Në qoftë se instrumenti mbrojtës mbron shumën e përcaktuar në paragrafin UZ114(c) për më tepër se një periudhë kohe rivlerësimi, atëherë bëhet shpërndarja për të gjitha periudhat që ai mbron. Megjithatë, i tërë instrumenti mbrojtës duhet të shpërndahet për këto periudha kohe rivlerësimi, sepse Standardi⁷ nuk e lejon një marrëdhënie mbrojtëse të jetë e projektuar vetëm për një pjesë të periudhës kohore gjatë të cilës instrumenti mbrojtës është në qarkullim (mbetet i pashlyer).

UZ121 Kur një njësi ekonomike mat ndryshimin në vlerën e drejtë të një zëri të parapagueshëm në përputhje me paragrafin UZ114(g), atëherë ndryshimi në normat e interesit prek vlerën e drejtë të një zëri të parapagueshëm në dy mënyra: ai prek vlerën e drejtë të flukseve monetare kontraktuale dhe vlerën e drejtë të parapagimit që ka një zëri i parapagueshëm. Paragrafi 81 i standardit lejon një njësi ekonomike të përcaktojë një pjesë të një aktivi financiar ose pasivi financiar, që kanë të njëjtin ekspozim ndaj rrezikut të përbashkët, si element të mbrojtur, duke bërë të mundur të matet efektiviteti. Për zërat e parapagueshëm, paragrafi 81A lejon një gjë të tillë duke projektuar elementin e mbrojtur në varësi të ndryshimit në vlerën e drejtë, që është i lidhur drejtpërdrejt me ndryshimet në normën e interesit të përcaktuar duke u bazuar në datat e pritshme të rivlerësimit, sesa në ato kontraktuale. Megjithatë, ndikimi që ndryshimet në normën e interesit të mbrojtur kanë mbi këto data të pritshme të rivlerësimit, do të përfshihet kur të përcaktohet ndryshimi në vlerën e drejtë të elementit të mbrojtur. Rrjedhimisht, në qoftë se datat e pritshme të rivlerësimit janë rishikuar (p.sh. për të pasqyruar një ndryshim në parapagimet e pritshme), ose në qoftë se të datat aktuale të rivlerësimit ndryshojnë nga ato të pritshme, atëherë sipas paragrafit UZ126, do të ketë mos efektivitet. Në të kundërt, ndryshimet në të datat e pritshme të rivlerësimit që (a) në mënyrë të qartë rrjedhin nga faktorë sesa nga ndryshimet në normën e mbrojtur të interesit, (b) janë të palidhura me

⁵ $NJM30 \div (NJM100 - NJM40) = 50$ përqind

⁶ shih paragrafët 77 dhe UZ94

⁷ shih paragrafin 75

ndryshimet në normën e mbrojtur të interesit dhe (c) mund të jenë të ndara në mënyrë të besueshme nga ndryshimet që janë të lidhura drejtpërdrejt me normën e mbrojtur të interesit (p.sh. ndryshimet në normat e parapagimit rrjedhin natyrshëm nga një ndryshim në faktorët demografikë ose rregullimet tatimore sesa ndryshimet në normat e interesit) përjashtohen kur përcaktohet ndryshimi në vlerën e drejtë të elementit mbrojtës, sepse ato nuk janë të lidhura drejtpërdrejt me rrezikun e mbrojtur. Në qoftë se ka pasiguri në lidhje me faktorët që shkaktojnë këtë ndryshim në datat e pritshme të rivlerësimit ose njësia ekonomike nuk është në gjendje të veçojë në mënyrë të besueshme ndryshimet që rrjedhin nga norma e mbrojtur e interesit nga ato që rrjedhin nga faktorë të tjerë, ndryshimi supozohet që rrjedh nga ndryshimet në normën e mbrojtur të interesit.

- UZ122 Standardi nuk i specifikon teknikat e përdorura në përcaktimin e shumës të përmendur në paragrafin UZ114(g), domethënë ndryshimin në vlerën e drejtë të elementit të mbrojtur, që është i lidhur drejtpërdrejt me rrezikun e mbrojtur. Në qoftë se për të bërë një matje të tillë përdoren teknikat e vlerësimit statistikor ose të tjera, atëherë drejtimi duhet të presë rezultate të përafërta me ato që do të përftoheshin nga matja e të gjithë aktiveve ose pasiveve individuale që përbëjnë elementin e mbrojtur. Nuk është e përshtatshme të supozohet që ndryshimet në vlerën e drejtë të elementit të mbrojtur të barazojnë me ndryshimet në vlerën e instrumentit mbrojtës.
- UZ123 Paragrafi 89A kërkon që në qoftë se elementi i mbrojtur për një periudhë të veçantë rivlerësimi është një aktiv, ndryshimi në vlerën e tij paraqitet në një nënzë të veçantë të aktiveve. Në të kundërt, në qoftë se elementi i mbrojtur për një periudhë të veçantë rivlerësimi është një pasiv, ndryshimi në vlerën e tij paraqitet në një nënzë të veçantë të pasiveve. Këta janë nënzëra të veçantë të përmendur në paragrafin UZ114(g). Nuk kërkohet të bëhet një shpërndarje specifike midis aktiveve individuale (ose pasiveve individuale).
- UZ124 Paragrafi UZ114(i) vë në dukje që mos efektiviteti rrjedh në masën që ndryshimi në vlerën e drejtë të elementit të mbrojtur, të lidhur drejtpërdrejt me rrezikun e mbrojtur, nuk është njëlloj me ndryshimin në vlerën e drejtë të derivativit mbrojtës. Një ndryshim i tillë rrjedh nga një sërë arsyesh, përfshirë:
- (a) datat aktuale të rivlerësimit janë të ndryshme nga ato të pritshme, ose datat e pritshme të rivlerësimit që janë rishikuar;
 - (b) zërat në portofolin e mbrojtur zhvlerësohen ose çregjistrohen;
 - (c) datat e pagimit të instrumentit mbrojtës dhe elementit të mbrojtur janë të ndryshme; dhe
 - (d) shkaqe të tjera (p.sh. kur një numër i vogël elementësh të mbrojtur mbartin interes me një normë më të ulët se norma bazë për të cilën ata janë projektuar si të mbrojtur, dhe për pasojë mos efektiviteti nuk është kaq i madh sa që portofoli si një i tërë nuk arrin të kualifikohet për kontabilitetin mbrojtës).
- Ky lloj mos efektiviteti⁸ duhet të identifikohet dhe të njihet në fitim ose humbje.
- UZ125 Në përgjithësi, mos efektiviteti i mbrojtjes duhet të përmirësohet:
- (a) në qoftë se njësia ekonomike bën grafikun e zërave me karakteristika të ndryshme parapagimi në një mënyrë të tillë që merr parasysh dallimet në sjelljen e parapagimit.
 - (b) kur numri i zërave në portofol është më i madh. Kur portofoli përmban vetëm pak zëra, mos efektiviteti është relativisht i lartë, në qoftë se një prej zërave parapaguhet më herët ose më vonë seç është parashikuar. Në të kundërt, kur portofoli përmban shumë zëra, sjellja e parapagimit mund të jetë e parashikuar me më tepër saktësi.
 - (c) kur periudhat e rivlerësimit të përdorura janë më të vogla (p.sh. 1 muaj kundrejt 3 muajve periudhë rivlerësimi). Periudhat më të vogla të rivlerësimit zvogëlojnë efektin e një mospërputhjeje midis datave të rivlerësimit dhe të pagesës (brenda periudhës së rivlerësimit) të elementit të mbrojtur dhe atyre të instrumentit mbrojtës.
 - (d) shpeshtësia më e madhe me të cilën shumat e instrumentit mbrojtës rregullohet për të pasqyruar ndryshimet në elementin e mbrojtur (p.sh. për shkak të ndryshimeve në pritshmëritë e parapagimit).
- UZ126 Një njësi ekonomike teston efektivitetin periodikisht. Në qoftë se çmuarjet e datave të rivlerësimit ndryshojnë midis njëres datë në të cilën një njësi ekonomike vlerëson efektivitetin dhe tjetrës, ajo llogarit shumën e efektivitetit ose:
- (a) si diferencë midis ndryshimit në vlerën e drejtë të instrumentit mbrojtës (shih paragrafi UZ114(h)) dhe ndryshimit në vlerën e tërë elementit të mbrojtur, që është i lidhur drejtpërdrejt me

8

Në këtë kontekst zbatohen konsideratat për materialitetin njëlloj si në tërë SNRF-të.

ndryshimet në normën e mbrojtur të interesit (duke përfshirë efektin që ndryshimet në normën e mbrojtur të interesit kanë në vlerën e drejtë të çdo opsioni parapagimi të përfshirë);. ose

- (b) duke përdorur përafrimin e mëposhtëm. Njësia ekonomike:
- (i) llogarit përqindjen e aktiveve (ose pasiveve) në secilën periudhë rivlerësimi, që është e mbrojtur, mbi bazën e datave të çmuara të rivlerësimit në datën e fundit që testohet efektiviteti.
 - (ii) zbaton këtë përqindje për çmuarjen e rishikuar të shumës në këtë periudhë kohe rivlerësimi për të llogaritur shumën e elementit të mbrojtur bazuar në çmuarjen e rishikuar.
 - (iii) llogarit ndryshimin në vlerën e drejtë të çmuarjes së rishikuar të elementit të mbrojtur, që është i lidhur drejtpërdrejt me rrezikun e mbrojtur, dhe e paraqet atë siç është parashtruar në paragrafin UZ114(g).
 - (iv) njeh mos efektivitetin të barabartë me diferencën midis shumës së përcaktuar në pikën (iii) dhe ndryshimin në vlerën e drejtë të instrumentit mbrojtës (shih paragrafin UZ114(h)).

UZ127 Kur mat efektivitetin, njësia ekonomike dallon rishikimet për datat e çmuara të rivlerësimit të aktiveve ekzistuese (ose pasiveve) nga krijimi i aktiveve të reja (ose pasiveve), duke i konsideruar vetëm të parat si shkaktare të mos efektivitetit. Të gjitha rishikimet për datat e çmuara të rivlerësimit (përveç atyre të përjashtuara në përputhje me paragrafin UZ121), përfshirë çdo rishpërndarje të zërave ekzistues midis periudhave, përfshihen kur bëhet rishikimi i shumës së çmuar në një periudhë kohe në përputhje me UZ126(b)(ii) dhe po kështu edhe kur matet efektiviteti. Sapo njihet mos efektiviteti, siç është parashtruar më sipër, njësia ekonomike bën një çmuarje të re të aktiveve gjithsej (ose pasiveve) në secilën periudhë rivlerësimi, duke përfshirë aktivet e reja (ose pasivet) që janë krijuar qysh në periudhën e fundit të testuar për efektivitetin, dhe përcakton një shumë të re si element të mbrojtur dhe një përqindje të re si përqindje e mbrojtur. Procedurat e parashtruara në paragrafin UZ126(b) përsëriten më pas në datën tjetër të testit të efektivitetit.

UZ128 Zërat që janë planifikuar në fillim të periudhës së rivlerësimit mund të çregjistrohen për shkak të parapagimit më përpara seç pritej ose mund të pakësohen në vlerë për shkak të zhvlerësimit apo shitjes. Kur ndodh një gjë e tillë, shuma e ndryshimit në vlerën e drejtë të përfshirë në nën zërin e veçantë, siç përmendet në paragrafin UZ114(g), që ka lidhje me zërin e çregjistruar mund të hiqet nga pasqyra e pozicionit financiar dhe të përfshihet në fitimin ose humbjen neto që rrjedh nga kualifikimi për mosnjohje të zërit. Për këtë qëllim, është e nevojshme të njihet periudha(t) e rivlerësimit në të cilën zëri i çregjistruar ishte planifikuar, sepse kjo përcakton periudhën e rivlerësimit nga e cila ky zë duhet hequr si dhe shumën përkatëse të nën zërit të veçantë, siç përmendet në paragrafin UZ114(g). Kur një zë çregjistrohet, në qoftë se ai mund të përcaktohet në cilën periudhë është përfshirë, ai hiqet nga kjo periudhë. Në qoftë se jo, ai hiqet nga periudha më e hershme, nëse shuma e çregjistrimit është më e larta e parapagimeve të pritshme ose të shpërndara mbi bazë sistematike dhe racionale në të gjitha periudhat që përmbajnë zërin e çregjistruar, kur zëri shitet ose zhvlerësohet.

UZ129 Përveç kësaj, çdo shumë që ka lidhje me një periudhë të veçantë, që nuk është çregjistruar kur i ka mbaruar koha, njihet në fitim ose humbje në këtë kohë (shih paragrafin 89A). Për shembull, supozohet një njësi ekonomike që i programon zërat në tre periudha kohe rivlerësimi. Në ripërcaktimin e mëparshëm, ndryshimi në vlerën e drejtë të raportuar në një nënzë të vetëm në pasqyrën e pozicionit financiar është një aktiv prej 25NJM. Kjo shumë përfaqëson shumën që lidhen drejtpërdrejt me periudhat 1, 2 dhe 3, përkatësisht 7NJM, 8NJM, dhe 10NJM. Në ripërcaktimin tjetër, aktivet që lidhen drejtpërdrejt me periudhën 1 ose paraqiten realisht ose ri programohen në periudhat e tjera. Prandaj, shuma 7NJM çregjistrohet nga pasqyra e pozicionit financiar dhe njihet në fitim ose humbje. Shumat 8NJM dhe 10NJM lidhen në mënyrë të drejtpërdrejtë, përkatësisht, me periudhat 1 dhe 2. Këto periudha është e nevojshme që të rregullohen për ndryshimet në vlerën e drejtë siç përshkruhet në paragrafin UZ114(g).

UZ130 Për ilustrim të kërkesave të dy paragrafeve të mëparshme, supozohet që një njësi ekonomike i ka programuar aktivet duke i shpërndarë me një përqindje të portofolit për secilën periudhë të rivlerësimit. Supozohet gjithashtu që ajo ka programuar 100NJM për secilën nga dy periudhat e para. Kur periudha e parë e rivlerësimit mbaron, aktivet për 110NJM çregjistrohen për shkak të ripagimit të pritshëm dhe të papritshëm. Kur periudha e parë e rivlerësimit mbaron, aktivet për 110NJM çregjistrohen për shkak të ripagimit të pritshëm dhe të papritshëm. Në këtë rast, e gjithë shuma e nën zërit të veçantë, siç përmendet në UZ114(g), e cila lidhet me periudhën e parë, hiqet nga pasqyra e pozicionit financiar, plus 10 për qind të shumës që lidhet me periudhën e dytë.

UZ131 Në qoftë se shuma e mbrojtur për periudhën e rivlerësimit zvogëlohet pa u çregjistruar aktivet (ose pasivet) përkatëse, shuma e përfshirë në nënzërin e veçantë, siç përmendet në paragrafin UZ114(g), që lidhet me zvogëlimin, do të amortizohet në përputhje me paragrafin 92.

- UZ132 Një njësi ekonomike mund të dëshirojë të zbatojë metodën e përshkruar në paragrafët UZ114–UZ131 për një portofol që më parë është trajtuar si mbrojtje e fluksit të mjeteve monetare në përputhje me SNK 39. Kjo njësi ekonomike mund të shfuqizojë përcaktimin e mëparshëm si mbrojtje të fluksit të mjeteve monetare në përputhje me paragrafin 101(d), dhe të zbatojë kërkesat e vendosura në këtë paragraf. Ajo, gjithashtu, ripërcakton mbrojtjen si një mbrojtje të vlerës së drejtë dhe zbaton metodën e përshkruar në paragrafit UZ114–UZ131 në mënyrë prospektive për periudhat kontabël të mëpasshme.

Tranzicioni (paragrafët 103-108C)

- UZ133 Një njësi ekonomike duhet të përcaktojë një transaksion parashikues ndër grupor si një element të mbrojtur në fillim të periudhës vjetore që fillon më ose pas datës 1 janar 2005 (ose, për qëllime të rivlerësimit të informacionit krahasues, fillimi i një periudhe krahasuese më të hershme) në një mbrojtje që do të kualifikohej për kontabilitet mbrojtës në përputhje me këtë standard (siç është amenduar nga fraza e fundit e paragrafit 80). Kjo njësi ekonomike mund të përdorë këtë përcaktim për të zbatuar kontabilitetin mbrojtës për pasqyrat financiare të konsoliduara nga nisja e periudhës vjetore që fillon në ose pas datës 1 janari 2005 (ose nisja e periudhës krahasuese më të hershme). Gjithashtu, kjo njësi ekonomike duhet të zbatojë paragrafët UZ99A dhe UZ99B nga nisja e periudhës vjetore në fillim ose pas 1 janarit 2005. Megjithatë, në përputhje me paragrafin 108B, kërkohet të mos zbatohet paragrafi UZ99B për informacionin krahasues për periudhat më të hershme.